

KATOLISEN KIRKON KATEKISMUS

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

Kansilehden logo on piirretty Domitillan katakombissa sijaitsevan, 200-luvulta peräisin olevan kristillisen hautakiven kuvan mukaan. Kristityt käyttivät tätä alkupe-
rältään oletettavasti pakanallista kuvaa paimenten elämästä symbolisoimaan sitä
lepoa ja autuutta, jonka kuolleet saavuttavat iankaikkisessa elämässä.

Tämä kuva viittaa myös siihen, mikä on luonteenomaista tälle katekismukselle:
Kristus, hyvä paimen, johtaa ja vartioi uskoviaan (lammas) auktoriteetillaan (pai-
mensauva), vetää heitä puoleensa harmonisella totuudella (huilu) ja antaa heidän
levätä ”elämän puun” varjossa, hänen ristinsä, joka avaa paratiisin portit.

*Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto
data nemini liceat hunc Catechismum denuo imprimere aut in aliam linguam
vertere.*

Latinalainen teksti: Copyright 1997 – Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano.

Suomalainen teksti: Copyright 2005 – Katolinen tiedotuskeskus,
Pyhän Henrikin aukio 1, 00140 Helsinki, sekä Libreria Editrice Vaticana.

Toinen painos

ISBN 952-9627-37-0

Painopaikka: Bookwell Oy, Porvoo 2011

TOINEN JAKSO

**KRISTILLINEN
USKONTUNNUSTUS**

Uskontunnustukset eli uskon symbolit

185. Se joka sanoo: ”Minä uskon”, sanoo: ”Myönnyn siihen, minkä *me* uskomme.” Uskon yhteys tarvitsee yhteisen uskon kielen, joka sitoo kaikkia ja yhdistää heidät samaan uskontunnustukseen. 171, 949

186. Apostolinen kirkko on alusta asti ilmaissut uskonsa ja välittänyt sitä eteenpäin lyhyinä, kaikille uskovalle ohjeellisina lauselmoina.¹ Mutta jo hyvin pian kirkko halusi koota olennaisimman osan uskoaan elimellisiksi, jäseny-neiksi yhteenvedoiksi, jotka oli tarkoitettu ennen kaikkea niille, jotka valmistautuivat kasteelle:

”Ihmiset eivät ole laatineet uskostaan tätä yleiskatsausta mielivaltaisesti, vaan siihen on koottu yhteen koko Raamatun tärkeimmät opit yhdeksi ainoaksi uskonopiksi. Niin kuin sinapinsiemenessä piilee monta oksaa pienessä jyväsessä, niin tämä uskon yhteenvedo käsittää muutamissa sanoissa Vanhan ja Uuden testamentin koko uskonnollisen tiedon.”²

187. Näitä lyhyitä esityksiä uskosta kutsutaan ”uskontunnustuksiksi”, koska niissä on lyhyt yhteenvedo uskosta, jota kristityt tunnustavat. Niitä kutsutaan myös nimellä ”Credo”, koska ne latinan kielellä alkavat tavallisesti tällä sanalla: ”Minä uskon.” Niitä kutsutaan myös ”uskon symboleiksi”.

188. Kreikan sana ”symbolon” tarkoitti kahteen osaan murrettua esineen, esim. sinetin, puoliskoja, jota käytettiin esittäjänsä tunnistamisessa: osat liitettiin yhteen puoliskon tuojan tunnistamiseksi. ”Uskon symboli” merkitsee siis uskovien keskinäisen tunnistamisen ja yhteyden merkkiä. ”Symbolon” merkitsee myös kokoamista, yhteenvedoa, yleisnäkymää. ”Uskon symboliin” on koottu uskon päätödet. Siksi se on katekeesissa ensimmäinen kiinnekohta, perusteksti.

189. Uskontunnustus lausutaan ensimmäisen kerran kasteen yhteydessä. Uskontunnustus onkin lähinnä kastetunnustus. Koska kaste toimitetaan ”Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” (Matt. 28:19), jäsenetään uskontouduetkin, joihin kasteen yhteydessä tunnustaudutaan, suhteessa Pyhän Kolminaisuuden kolmeen persoonaan. 1237, 232

¹ vrt. Room. 10:9; 1 Kor. 15:3–5 jne.

² pyhä Kyrillos Jerusalemlainen, *Cathecheses illuminandorum* 5, 12: PG 33, 521–524.

190. Uskontunnustuksessa on kolme pääosaa: ”Ensimmäisessä osassa puhutaan Jumalan ensimmäisestä persoonasta ja ihmeellisestä luomistyöstä; toisessa osassa toisesta persoonasta ja ihmisen lunastuksen salaisuudesta; kolmannessa osassa kolmannesta persoonasta, pyhityksemme aikaansaajasta ja alkulähteestä.”³ Nämä ovat ”[kaste]sinettimme kolme pääosaa”.⁴

191. Nämä kolme osaa eroavat toisistaan, mutta kuuluvat kuitenkin yhteen. ”Kutsumme niitä isien usein käyttämän vertauksen mukaan *artikkeleiksi*. Niin kuin ruumiin yksittäiset osat eroavat toisistaan jäsenenä, niin nimitämme tässä uskontunnustuksessamme jokaista erillistä lausetta, jotka annetaan meille uskottaviksi, aivan vastaavasti *artikkeleiksi*.”⁵ Vanhan, jo pyhän Ambrosiuksen tuntemaan tradition mukaisesti, uskontunnustuksessa laskeetaan tavallisesti olevan *kaksitoista* artikkelia. Apostolien lukumäärä kuvaa apostolisen uskon ehjää kokonaisuutta.⁶

192. Eri aikakausien tarpeita vastaamaan syntyi vuosisatojen kuluessa lukuisia uskontunnustuksia eli symboleita: vanhan, apostolisen kirkon symbolit,⁷ ns. Athanasioksen tunnustus ”*Quicumque*”,⁸ eräiden kirkolliskokousten ja konsiilien (Toledon⁹, Lateraanin¹⁰, Lyonin¹¹, Trenton¹²) tai paavien uskontunnustukset, kuten ”*Fides Damasi*”¹³ ja Paavali VI:n ”Jumalan kansan credo” vuodelta 1968.¹⁴

193. Yhtäkään kirkossa eri aikakausina syntynyttä tunnustusta ei voida pitää aikansa eläneenä ja arvottomana. Niissä kaikissa on kunkin ajan usko esitetty lyhyenä yhteenvetona, ja ne auttavat meitä tajuamaan uskon ja käsittämään sitä syvemmin.

Kahdelle tunnustukselle on annettu kirkon elämässä aivan erityinen asema:

194. *Apostolinen uskontunnustus*, joka on saanut nimensä siitä, että sitä pidetään oikeutetusti apostolien uskon luotettavana yhteenvetona. Se on Rooman kirkon vanha kastetunnustus. Siitä johtuu sen suuri arvovalta: ”Tätä symbolia säilyttää Rooman kirkko, jossa Pietarilla, apostoleista ensimmäisellä, oli istuimensa ja jonne hän oli tuonut yhteisen uskonopin.”¹⁵

³ *Catechismus Romanus* 1, 1, 4.

⁴ pyhä Ireneus, *Demonstratio apostolicae praedicationis*, 100.

⁵ *Catechismus Romanus* 1, 1, 4.

⁶ vrt. pyhä Ambrosius, *Explanatio Symboli*, 8: PL 17, 1196.

⁷ vrt. *Symbola fidei ab Ecclesia antiqua recepta*: DS 1–64.

⁸ vrt DS 75–76.

⁹ vrt. Toledon 11. konsiili: DS 525–541.

¹⁰ Lateraanin IV kirk.kok.: DS 800–802.

¹¹ Lyonin II kirk.kok.: DS 851–861.

¹² Trenton kirk.kok., *Professio fidei Tridentina*: DS 1862–1870.

¹³ vrt. DS 71–72.

¹⁴ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*: AAS 60, 433–445.

¹⁵ pyhä Ambrosius, *Explanatio Symboli*, 7: PL 17; 1196.

195. Myös ns. *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus* omaa suuren arvovallan, koska se on peräisin kahdesta ensimmäisestä ekumeenisesta kirkolliskokouksesta (vuosilta 325 ja 381) ja koska se on vielä tänäänkin kaikille suurille idän ja lännen kirkkoille yhteinen. 242, 245, 465

196. Tämän katekismuksen esitys uskosta pitäytyy apostoliseen uskontunnustukseen, joka on tavallaan ”vanhin roomalainen katekismus”. Esitystä täydennetään kuitenkin toistuvilla viittauksilla Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustukseen, joka on usein perusteellisempi ja yksityiskohtaisempi.

197. Omaksukaamme itsellemme elämää tuottavan uskomme tunnustus tänään niin kuin kasteemme päivänä, jolloin koko elämämme annettiin sen opetuksen haltuun, ”jonka ohjattavaksi teidät on uskottu” (Room. 6:17). Kun uskoen rukoilemme credoaa, astumme Isän, Pojan ja Pyhän Hengen yhteyteen. Samalla liitymme myös maailmankirkkoon, joka on välittänyt uskon meille ja jonka yhteydessä me uskomme. 1064

”Tämä symboli on hengellinen sinetti, sydämemme mietiskely ja ainainen suojeleja; se on todella sielumme aarre.”¹⁶ 1274

¹⁶ pyhä Ambrosius, *Explanatio Symboli*, 1: PL 17, 1193.

ENSIMMÄINEN LUKU

”MINÄ USKON JUMALAAAN, ISÄÄN”

198. Uskontunnustuksemme alkaa *Jumalasta*, sillä Jumala on ensimmäinen ja viimeinen (Jes. 44:6), kaiken alku ja loppu. Uskontunnustus alkaa Jumalasta, *Isästä*, sillä Isä on pyhän Kolminaisuuden ensimmäinen jumalallinen persoona. Tunnustuksemme alkaa taivaan ja maan *luomisesta*, sillä luomistyö on Jumalan kaikkien tekojen alku ja perusta.

Ensimmäinen artikkeli

”MINÄ USKON JUMALAAAN, ISÄÄN, KAIKKIVALTIAASEEN, TAIVAAN JA MAAN LUOJAAN”

1. osa

”USKON JUMALAAAN”

199. ”Uskon Jumalaan”. Uskontunnustuksen ensimmäinen lausuma on myös sen peruslausuma. Koko tunnustus puhuu Jumalasta, ja vaikka se puhuu myös ihmisestä ja maailmasta, se puhuu niistä Jumalasta käsin. Kaikki uskontunnustuksen artikkelit ovat riippuvaisia ensimmäisestä, niin kuin dekalogin muut käskyt luovat lisävaloa ensimmäiseen käskyyn. Seuraavat osat opettavat meitä tuntemaan Jumalaa askel askeleelta paremmin sellaisena kuin hän on ilmoittanut itsensä ihmisille. ”Syystäkin uskovat tunnustavat ensimmäiseksi uskovansa Jumalaan.”¹ 2083

I ”Uskon yhteen Jumalaan”

200. Näin alkaa Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus. Sitä, että tunnustamme Jumalan ainoaksi – tunnustuksen juuret ovat jo Jumalan ilmoituksessa vanhassa liitossa – ei voida erottaa tunnuksesta, että Jumala on olemassa; sekin on samalla tavalla perustunnustus. Jumala on Yksi, on olemassa vain yksi Jumala. ”Kristillinen usko on varma siitä ja tunnustaa ...

¹ *Catechismus Romanus*, 1, 2, 6.

että Jumala on luontonsa, substanssinsa ja olemuksensa puolesta yksi.”²
2085

201. Jumala on ilmoittanut itsensä valitsemalleen kansalle Israelille ainoana Jumalana: ”Kuule, Israel! Herra on meidän Jumalamme, Herra yksin. Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja koko voimas-tasi” (5 Moos. 6:4–5). Profeettojen suulla Jumala kutsuu Israelia ja kaikkia kansoja kääntymään hänen, ainoan Jumalan puoleen: ”Kääntykää minun puoleeni, maan kaikki ääret, antakaa pelastaa itsenne, sillä minä olen Juma-la, eikä muuta jumalaa ole. ... Minun edessäni on notkistuva jokainen polvi, jokainen suu on vannova minun nimeeni! ... Vain Herralla on voima, hän te-kee pelastuksen tekoja” (Jes. 45:22–24).³ 2083

202. Jeesus itse vahvistaa sen, että Jumala on ”ainoa Herra” ja että häntä tu-lee rakastaa koko sydäimestä ja koko sielusta, kaikesta mielestä ja kaikesta voimasta.⁴ Samalla hän antaa ymmärtää, että hän itse on ”Herra”.⁵ Tunnus-tus ”Jeesus on Herra” on kristinuskon erityispiirre, mutta se ei ole ristirii-dassa uskon kanssa yhteen Jumalaan. Myöskään usko Pyhään Henkeen, ”Herraan ja eläväksi tekijään”, ei tuo säröä yhteen Jumalaan: 446, 152

”Me uskomme lujasti ja tunnustamme vilpittömästi, että vain yksi on tosi, ikuinen, mittaamaton ja muuttumaton, käsittämätön, kaikkivaltias ja sanoin lausumaton Ju-mala, Isä, Poika ja Pyhä Henki. Persoonia on tosin kolme, mutta olemus, substans-si tai aivan yksinkertaisesti luonto on yksi.”⁶ 42

II Jumala ilmoittaa nimensä

203. Kansalleen Israelille Jumala ilmoitti itsensä ilmaisemalla sille nimen-sä. Nimi ilmaisee henkilön olemuksen, hänen identiteettinsä ja hänen elä-mänsä tarkoituksen. Jumalalla on nimi. Hän ei ole nimetön voima. Nimensä ilmaiseminen merkitsee itsensä tunnetuksi tekemistä. Eräässä mielessä se on itsensä alttiiksi antamista toisille, lähestyttäväksi tulemista, jotta voisi tulla syvemmin tunnetuksi ja henkilökohtaisesti puhutelluksi. 2143

204. Jumala on opettanut kansaansa tuntemaan häntä askel askeleelta ja eri nimillä. Vanhan ja uuden liiton perusilmoitus oli kuitenkin se, että Jumala il-maisi nimensä Moosekselle ilmestyessään hänelle palavassa pensaassa en-nen Egyptistä lähtöä ja Siinain liittoa. 63

² *Catechismus Romanus*, 11, 2, 8.

³ vrt. Fil. 2:10–11.

⁴ vrt. Mark. 12:29–30.

⁵ vrt. Mark. 12:35–37.

⁶ Lateraanin IV kirk.kok., Cap. 1, *De fide catholica*: DS 800.

ELÄVÄ JUMALA

205. Jumala puhuttelee Moosesta palavasta pensaasta, joka ei kuitenkaan pala poroksi. Hän sanoo Moosekselle: ”Minä olen sinun isäsi Jumala, Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala” (2 Moos. 3:6). Jumala on isien Jumala, joka on kutsunut patriarkat ja johtanut heitä heidän vaelluksillaan. Hän on uskollinen ja säälivä Jumala, joka muistaa isät ja heille antamansa lupaukset. Hän tulee vapauttamaan heidän jälkeläisensä orjuudesta. Hän on Jumala, joka voi ja tahtoo tehdä sen ajasta ja paikasta riippumatta. Kaikkivallallaan hän toteuttaa suunnitelmansa. 2575, 268

”MINÄ OLEN SE JOKA OLEN”

”Mooses sanoi Jumalalle: ’Kun minä menen israelilaisten luo ja sanon heille, että heidän isiensä Jumala on lähettänyt minut heidän luokseen, he kysyvät minulta: Mikä on hänen nimensä? Mitä minä heille silloin sanon?’ Jumala sanoi Moosekselle: ’Minä olen se joka olen.’ Hän sanoi vielä: ’Näin sinun tulee sanoa israelilaisille: Minä-olen on lähettänyt minut teidän luokseenne ... Se on oleva minun nimeni ikuisesti, ja sillä nimellä minua kutsuttakoon sukupolvesta sukupolveen” (2 Moos. 3:13–15)

206. Ilmoittaessaan salaperäisen nimensä JHWH – ”Minä olen se joka on” tai ”Minä olen se joka olen” – Jumala sanoo, kuka hän on ja millä nimellä häntä on puhuteltava. Tämä Jumalan nimi on salaperäinen niin kuin Jumala itse on salaisuus. Nimi on ilmoitettu, ja samalla kuitenkin ikään kuin jätetty ilmoittamatta. Kuitenkin se juuri tällä tavalla tuo parhaiten ilmi, mikä Jumala on: hän on yli kaiken, mitä ymmärrämme tai pystymme sanomaan, äärettömän korkea. Hän on ”salattu Jumala” (Jes. 45:15), hänen nimeään ei voi sanoin lausua;⁷ ja samalla hän on kuitenkin Jumala, joka lahjoittaa ihmiselle läheisyytensä. 43

207. Nimellään Jumala ilmoittaa samalla uskollisuutensa, joka on ollut aina ja tulee aina pysymään. Hän on ollut uskollinen (”Minä olen isäsi Jumala”, 2 Moos. 3:6) ja hän pysyy uskollisena (”Minä olen kanssasi”, 2 Moos. 3:12). Jumala, joka kutsuu itseään nimellä ”Minä olen”, ilmoittaa itsensä Jumalana, joka on ollut ja on aina – on aina kansansa luona pelastaakseen sen.

208. Jumalan salaperäisen ja kiehtovan läsnäolon edessä ihminen tajuaa pienuutensa. Mooses vetää sandaalit jaloistaan palavan pensaan edessä ja peittää kasvonsa Jumalan kirkkaudelta.⁸ Kolmasti pyhän Jumalan kunnian edessä Jesaja huudahtaa: ”Voi minua, minä hukun! Minulla on saastaiset huulet” (Jes. 6:5). Jeesuksen tekemän ihmeen edessä Pietari huudahtaa: ”Mene pois minun luotani, Herra! Minä olen syntinen mies” (Luuk. 5:8). Mutta juuri siksi, että Jumala on pyhä, hän voi antaa anteeksi ihmiselle, joka

⁷ vrt. Tuom. 13:18.

⁸ vrt. 2 Moos. 3:5–6.

tunnustautuu hänen edessään syntiseksi: ”En anna vihani raivota ... Minä olen Jumala enkä ihminen. Minä olen Pyhä, olen sinun lähelläsi” (Hoos. 11:9). Näin sanoo myös apostoli Johannes: ”Siitä me ymmärrämme, että toisuus on meissä, ja me voimme hänen edessään rauhoittaa sydämemme, jos se meitä jostakin syyttää. Jumala on meidän sydäntämme suurempi ja tietää kaiken” (1 Joh. 3:19–20). 724, 448, 388

209. Kunnioittavassa pelossaan Jumalan pyhyden edessä Israelin kansa ei lausu Jumalan nimeä. Pyhiä kirjoituksia luettaessa ilmoitettu nimi korvataan sanalla ”Herra” (”Adonai”, kr. ”Kyrios”). Tällä arvonimellä tunnustetaan myös juhlallisesti Jeesuksen jumaluus: ”Jeesus on Herra”. 446

”LAUPIAS JA ARMOLLINEN JUMALA”

210. Kun Israel oli tehnyt syntiä ja kääntynyt pois Jumalasta palvoakseen kultaista vasikkaa,⁹ Jumala kuulee Mooseksen esirukouksen ja päättää vaeltaa edelleen uskottoman kansansa kanssa. Näin hän osoittaa rakkautensa.¹⁰ Kun Mooses pyytää saada nähdä Herran kirkkauden, Jumala vastaa hänelle: ”Minä annan kirkkauteni kulkea sinun ohitsesi ja lausun sinun edessäsi nimen Herra [JHWH]” (2 Moos. 33:18–19). Ja Herra kulkee Mooseksen ohi huutaen: ”Herra, Herra [JHWH, JHWH] on laupias Jumala, hän antaa anteeksi. Hän on kärsivällinen, ja hänen hyvyytensä ja uskollisuutensa on suuri” (2 Moos. 34:6). Silloin Mooses tunnustaa, että Herra on anteeksiantava Jumala.¹¹ 2116, 2577

211. Jumalan nimi ”Minä olen” tai ”Hän on” ilmaisee Jumalan uskollisuuden. Huolimatta ihmisen synnissä piilevästä uskottomuudesta ja huolimatta sen ansaitsemasta rangaistuksesta Jumala on ”armollinen tuhansille” (2 Moos. 34:7). Jumala ilmoittaa olevansa ”täynnä armoa” (vrt. Ef. 2:4). Hän menee siinä niin pitkälle, että luovuttaa oman Poikansa. Jeesus uhraa elämänsä vapauttaakseen meidät synnistä, ja ilmoittaa siten, että hänellä itsellään on Jumalan nimi: ”Sitten kun olette korottaneet Ihmisen Pojan, te ymmärrätte, että Minä olen” (vrt. Joh. 8:28). 604

AINOASTAAN JUMALA ON

212. Jumalan nimen ilmoittamiseen kätkeytyvät rikkaudet avautuivat vuosisatojen mittaan Israelin uskolle yhä enemmän ja usko pääsi syventymään niihin. Jumala on yksi, hänen lisäksi ei ole mitään muuta Jumalaa.¹² Hän kohoaa yli maailman ja historian. Hän on luonut taivaan ja maan: ”Ne katoavat, mutta sinä pysyt. Ne kuluvat loppuun kuin vaate ... Mutta sinä olet iäti

⁹ vrt. 2 Moos. 32.

¹⁰ vrt. 2 Moos. 33:12–17.

¹¹ vrt. 2 Moos. 34:9.

¹² vrt. Jes. 44:6.

sama, sinun vuotesi eivät lopu” (Ps. 102:27–28). ”Hänen luonaan ei mikään muutu, hänen luonaan ei valo vaihdu varjoksi” (Jaak. 1:17). Aikojen alusta ja ikuisesti hän on ”Hän on”, ja niin hän pysyy alati uskollisena sekä itselleen että lupauksilleen. 42, 469, 2086

213. Jumalan sanoin lausumattoman nimen ”Minä olen se joka olen” ilmoitukseen sisältyy siis se totuus, että vain Jumala ON. Tällä tavalla ovat jo Septuaginta-käännös ja kirkon traditio ymmärtäneet Jumalan nimen: Jumala on olemisen ja kaiken täydellisyyden täyteys, vailla alkua ja vailla loppua. Kaikki luodut ovat saaneet häneltä kaiken, mitä ne ovat ja mitä niillä on, mutta hän on oma olemisensa, ja kaiken mitä hän on, hän on omasta itsestään. 41

III Jumala, ”hän joka on”, on totuus ja rakkaus

214. Jumala, ”hän joka on”, on ilmoittanut itsensä Israelille Jumalana, jonka hyvyys ja uskollisuus on suuri (2 Moos. 34:6). Kumpikin käsite ilmaisee sen, mikä on olennaista Jumalan nimen rikkaudessa. Jumala ilmaisee kaikissa teoissaan hyvän tahtonsa, hyvyytensä, armonsa, rakkautensa, mutta myös luotettavuutensa, pysyvyytensä, uskollisuutensa ja totuutensa. ”Minä kiitän sinun nimeäsi armosi ja uskollisuutesi tähden” (Ps 138:2).¹³ Hän on totuus, sillä ”Jumala on valo, hänessä ei ole pimeyden häivää” (1 Joh. 1:5). Hän on rakkaus, niin kuin apostoli Johannes opettaa (1 Joh. 4:8). 1062

JUMALA ON TOTUUS

215. ”Totuus on sinun sanasi perusta, oikeat ja ikuiset ovat sinun päätöksesi” (Ps. 119:160). ”Niin, Herra, minun Jumalani, sinä olet Jumala; sinun sanasi käyvät toteen” (2 Sam. 7:28); sen tähden Jumalan lupaukset toteutuvat aina.¹⁴ Jumala on itse totuus, hänen sanansa eivät voi johtaa harhaan. Siitä syystä voimme kaikessa täysin luottavaisesti jättäytyä hänen totuutensa ja sanansa luotettavuuden varaan. Ihmisen synty ja lankeemus alkoivat kiusaajan puhumasta valheesta, joka johti ihmisen epäilemään Jumalan sanaa, hänen hyvää tahtoaan ja uskollisuuttaan. 2465, 156, 1063, 397

216. Myös Jumalan viisaus on hänen totuuttaan. Se säätää täysin luomisen ja maailman kulun.¹⁵ Jumala, hän, ainoa, joka on luonut taivaan ja maan,¹⁶ on myös ainoa, joka voi lahjoittaa tosi tiedon kaiken luodun suhteesta häneen.¹⁷ 295, 32

¹³ vrt. Ps. 85:11.

¹⁴ vrt. 5 Moos. 7:9.

¹⁵ vrt. Viis. 13:1–9.

¹⁶ vrt. Ps. 115:15.

¹⁷ vrt. Viis. 7:17–21.

217. Jumala on tosi myös silloin, kun hän ilmoittaa itsensä. Jumalalta tuleva opetus on ”luotettava opetus” (Mal. 2:6). Hän lähettää maailmaan Poikansa, jotta tämä todistaisi totuuden puolesta (Joh. 18:37). ”Me tiedämme myös, että Jumalan Poika on tullut ja antanut meille ymmärryksen, jotta tunnisisimme hänet, joka on Todellinen” (1 Joh. 5:20).¹⁸ 851, 2466

JUMALA ON RAKKAUS

218. Historiansa kuluessa Israel oppi ymmärtämään, että Jumalalla on vain yksi ainoa peruste ilmoittaa itsensä Israelille ja valita tämä kansa kaikkien kansojen joukosta itselleen kuuluvaksi kansaksi: hänen mitään edellyttämätön rakkautensa.¹⁹ Profetoilta Israel sai sen ymmärryksen, että rakkaudesta Jumala pelastaa sen yhä uudestaan²⁰ ja antaa sille anteeksi sen uskottomuuden ja synnit.²¹ 295

219. Jumalan rakkautta Israelia kohtaan verrataan isän rakkauteen poikaansa kohtaan.²² Tämä rakkaus on suurempi kuin äidin rakkaus lapsiinsa.²³ Jumala rakastaa kansaansa enemmän kuin sulhanen morsiantaan.²⁴ Jumalan rakkaus voittaa jopa pahimmankin uskottomuuden;²⁵ se menee niin pitkälle, että luovuttaa rakkaimpansa: ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa” (Joh. 3:16). 239, 796, 458

220. Jumalan rakkaus ”on ikuinen” (Jes. 54:8): ”Vaikka vuoret järkkäisivät ja kukkulat horjuisivat, minun rakkauteni sinuun ei järky” (Jes. 54:10). ”Minä olen sinua aina rakastanut, Israel, siksi vedän sinua luokseni uskollisesti” (Jer. 31:3).

221. Pyhä Johannes menee vielä pidemmälle, kun hän sanoo: ”Jumala on rakkaus” (1 Joh. 4:8:16): itse Jumalan olemassaolo on rakkautta. Lähettäessään aikojen täytyessä ainoan Poikansa ja rakkauden Hengen Jumala paljastaa sisimmän salaisuutensa:²⁶ hän on itsessään ikuista keskinäistä rakastamista – hän on Isä, Poika ja Pyhä Henki – ja hän on säätänyt meidät osalliseksi tästä rakastamisesta. 733, 851, 257

¹⁸ vrt. Joh. 17:3 .

¹⁹ vrt. 5 Moos. 4:37; 7:8; 10:15.

²⁰ vrt. Jes.43:1–7.

²¹ vrt. Hoos. 2.

²² vrt. Hoos. 11:16.

²³ vrt. Jes. 49:14–15.

²⁴ vrt. Jes. 62:4–5.

²⁵ vrt. Hes. 16; Hoos. 11.

²⁶ vrt. 1 Kor. 2:7–16; Ef. 3:9–12.

IV Mikä merkitys on uskolla yhteen ainoaan Jumalaan

222. Usko yhteen Jumalaan ja koko olemuksestamme lähtevä rakkaus häneen tuovat meidän elämäämme kauaskantoisia seurauksia:

223. *Opimme tuntemaan Jumalan suuruuden ja majesteettiuden:* ”Korkea on Jumala, me emme voi häntä tuntea” (Job. 36:26). Siksi: ”Jumalalle kuuluu ensimmäinen sija.”²⁷ 400

224. *Elämme kiittäen:* Kun kerran Jumala on Ainoa, tulee kaikki, mitä olemme ja mitä meillä on, häneltä: ”Onko sinulla mitään, mitä et ole saanut lahjaksi?” (1 Kor. 4:7). ”Kuinka voisoin maksaa Herralle sen, minkä hän on hyväkseni tehnyt?” (Ps. 116:12). 2637

225. *Opimme tuntemaan kaikkien ihmisten ykseyden ja todellisen arvon:* Jokainen heistä on luotu Jumalan kuvan mukaan hänen kaltaisuuteensa. (1 Moos. 1:26). 356, 360, 1700, 1934

226. *Käytämme oikein sitä, mitä Jumala on luonut:* Ainoaan Jumalaan uskoessamme käytämme kaikkea, mikä ei ole Jumala, niin että se vie meitä häntä lähemmäksi, ja pysymme erossa kaikesta, mikä vie meitä hänestä kauemmaksi.²⁸ 339, 2402, 2415

”Herrani ja Jumalani, ota minulta kaikki, mikä estää minua tulemasta luoksesi. Herrani ja Jumalani, anna minulle kaikki, mikä auttaa minua tulemaan luoksesi. Herrani ja Jumalan, ota minut itseltäni ja anna minut kokonaan sinun omaksesi.”²⁹

227. *Luotamme Jumalaan kaikissa olosuhteissa,* vieläpä vastoinkäymisissäkin. Pyhän Jeesuksen Teresan rukous sanoo tämän vaikuttavasti: 313, 2090

Mistään älä häiriinny, mistään älä kauhistu.
Kaikki menee ohi. Jumala ei muutu.
Kärsivällisyys kaiken saavuttaa.
Jolla on Jumala, siltä ei mitään puutu.
Jumala yksin on kylliksi.”³⁰ 2830, 1723

²⁷ pyhä Jeanne d’Arc, *Dictum*.

²⁸ vrt. Matt. 5:29–30; 16:24; 19:23–24.

²⁹ pyhä Nicolaus Flüeläinen, *Bruder-Klausen-Gebet*.

³⁰ pyhä Jeesuksen Teresa, *Poesia*, 9.

LYHYESTI

228. ”Kuule, Israel: Herra, meidän Jumalamme, on ainoa Herra” (5 Moos. 6:4, Mark. 12:29 mukaan). ”Se mikä on korkeinta, on välttämättä yksi ainoa, vailla mitään samanvertaista ... Jos Jumala ei ole yksi ainoa, hän ei ole lainkaan Jumala.”³¹
229. Usko Jumalaan saa meidät kääntymään yksin hänen puoleensa kaiken alkuna ja lopullisena päämääränämmä. Uskon tähden emme aseta mitään hänen edelleen emmekä hänen rinnalleen.
230. Vaikka Jumala ilmoittaakin itsensä, hän pysyy kuitenkin sanoin lausumattomana salaisuutena: ”Jos ymmärtäisit hänet, hän ei olisi Jumala.”³²
231. Jumala, johon uskomme, on ilmoittanut itsensä sinä, joka on: hän on ilmaissut itsensä Jumalana, joka on suuri armossaan ja uskollisuudessaan (vrt. 2 Moos. 34:6). Totuus ja rakkaus ovat hänen olemuksensa.

2. osa

ISÄ**I ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen”**

232. Kristityt kastetaan ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” (Matt. 28:19). Ennen kastetta he vastaavat kolmeen kysymykseen, uskovatko he Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen, sanomalla: ”Minä uskon.” ”Kaikkien kristittyjen usko perustuu Pyhään Kolminaisuuteen.”³³ 189, 1223
233. Kristityt kastetaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen ”nimeen” (yksikkö) eikä ”nimiin” (monikko),³⁴ sillä on vain yksi ainoa Jumala: kaikkivaltias Isä ja hänen ainosyntyinen Poikansa ja Pyhä Henki: Pyhä Kolminaisuus.
234. Kaikkeinpyhimmän Kolminaisuuden mysteeri on kristillisen uskon ja elämän keskeinen salaisuus. Se on Jumalan sisäisen elämän mysteeri, kaikkien muiden uskonsalaisuuksien alkuperusta ja niitä valaiseva valo. ”Uskontotuuksien arvojärjestyksessä” se on kaikkein perustavin ja olennaisin.³⁵ ”Pelastushistoria ei ole kokonaisuutena katsoen mitään muuta kuin historiaa tavasta ja keinoista, joilla tosi, ainoa Jumala – Isä, Poika ja Pyhä Henki – il-

³¹ Tertullianus, *Adversus Marcionem* 1, 3, 5: PL 2, 274.

³² pyhä Augustinus, *Sermo* 52, 6, 16: PL 38, 360.

³³ pyhä Caesarius Arleslainen, *Expositio symboli* (sermo 9).

³⁴ vrt. *paavi Vigiliuksen uskontunnustus* v:lta 552: DS 415.

³⁵ Papiston kongregaatio, *Directorium catechisticum generale* 43: AAS 64 (1972) 123.

moittaa itsensä, saa aikaan sovinnon synnistä kääntyvien ihmisten kanssa ja yhdistyy heihin.”³⁶ 2157, 90, 1449

235. Tässä osassa esitetään lyhyesti, millä tavalla Pyhän Kolminaisuuden salaisuus ilmoitettiin (I), millä tavalla kirkko muotoili tätä mysteeriä koskevaa uskonoppiaan (II) ja millä tavalla Isä toteuttaa Pojan ja Pyhän Hengen jumalallisten lähettämisten kautta luomista, lunastusta ja pyhittämistä koskevan armopäätöksensä (III).

236. Kirkkoisät erottavat toisistaan ”teologian” (theologia) ja ”taloudenhoidon” (oikonomia). Ensimmäisellä käsitteellä tarkoitetaan kolmiyhteisen Jumalan sisäisen elämän salaisuutta, toisella kaikkia niitä tekoja, joissa edellinen ilmoittaa itsensä ja välittää elämäänsä. *Taloudenhoidon* kautta meille avautuu *teologia* ja kääntäen: *teologia* valaisee koko *taloudenhoidon*. Jumalan teot ilmoittavat meille hänen sisäisen olemuksensa, ja kääntäen, hänen sisäisen olemuksensa salaisuus auttaa meitä paremmin ymmärtämään kaikkia hänen tekojaan. Tilanne on sama ihmisten kesken: persoona ilmaisee itseään tekemisessään, ja mitä paremmin tunnemme persoonan, sitä paremmin ymmärrämme hänen toimintaansa. 1066, 259

237. Kolminaisuus on ehdottomassa mielessä uskon salaisuus, niitä ”Jumalan kätkettyjä salaisuuksia, joita ei olisi mahdollista tuntea, ellei Jumala olisi niitä ilmoittanut”.³⁷ Jumala on kyllä jättänyt jälkiä kolmiyhteisestä olemuksestaan luomistyöhönsä ja ilmoitukseensa vanhan liiton aikana. Mutta hänen sisäisin olemuksensa Pyhänä Kolminaisuutena on salaisuus, johon järki ei ulotu ja joka ei ollut Israelin uskonkaan saavutettavissa ennen Jumalan Pojan ihmiseksi tuloa ja Pyhän Hengen lähettämistä. 50

II Jumala ilmoittaa itsensä Kolminaisuutena

POIKA ILMOITTAÄ ISÄN

238. Jumalaa puhutellaan ”isäksi” monissa uskonnoissa. Jumaluutta pidetään usein ”jumalien ja ihmisten isänä”. Israel kutsuu Jumalaa Isäksi, koska hän on maailman Luoja.³⁸ Jumala on Isä vielä enemmän solmittuaan liiton ja annettuaan lain Israelille, ”esikoiselleen” (2 Moos. 4:22). Häntä kutsutaan myös Israelin kuninkaan Isäksi.³⁹ Aivan erityisesti hän on köyhien, leskien ja orpojen Isä, nämä hän sulkee rakastavaan suojelukseensa.⁴⁰ 2443

239. Kun Jumalaa kutsutaan uskon kielellä Isäksi, viitataan ennen kaikkea kahteen asiaan: Jumala on kaiken ensimmäinen alku ja korkein auktoriteetti ja samalla hyvyys ja huolehtiva rakkaus kaikkia lapsiaan kohtaan. Tätä Jumalan hyvyyttä voidaan kuvata myös ”äidillisyydeksi”⁴¹, joka ilmaisee erityisesti Jumalan immanenssia eli hänen läsnäoloaan kaikkial-

³⁶ Papiston kongregatio, *Directorium catechisticum generale* 47: AAS 64 (1972) 125.

³⁷ Vatikaanin I kirkkokok., konstituutio *Dei Filius* c. 4: DS 3015.

³⁸ vrt. 5 Moos. 32:6; Mal. 2:10.

³⁹ vrt. 2 Sam. 7:14.

⁴⁰ vrt. Ps. 68:6.

⁴¹ vrt. Jes. 66:13; Ps. 131:2.

la ja kaikessa ja huolenpitoaan luoduistaan. Näin uskon kieli käyttää hyväkseen ihmisen kokemusta vanhemmistaan, jotka ovat hänelle tiettyssä mielessä Jumalan ensimmäiset edustajat. Mutta niin kuin kokemus osoittaa, vanhemmamme voivat tehdä myös virheitä ja vääristää siten kuvaa isyydestä ja äitiydestä. Siksi on muistettava, että Jumalalla ei ole sukupuolta niin kuin ihmisillä. Hän ei ole mies eikä nainen, hän on Jumala. Hän ei edusta myöskään inhimillistä isyyttä tai äitiyttä,⁴² vaikka onkin niiden alku ja mitta:⁴³ ei kukaan ole isä niin kuin Jumala. 370, 2779

240. Jeesus on ilmoittanut, että Jumala on ”Isä” ennen aavistamattomalla tavalla: hän ei ole Isä ainoastaan Luojana, hän on ikuisesti Isä suhteessa ainoaan Poikaansa, joka on ikuisesti Poika vain suhteessa Isäänsä: ”Poikaa ei tunne kukaan muu kuin Isä eikä Isää kukaan muu kuin Poika ja se, jolle Poika tahtoo hänet ilmoittaa” (Matt. 11:27). 2780, 441–445

241. Siksi apostolit tunnustivat Jeesuksen ”Sanaksi”, joka ”oli alussa Jumalan luona ja oli Jumala”, (Joh. 1:1) ”näkymättömän Jumalan kuvaksi”, (vrt. Kol. 1:15), Jumalan ”sädehtiväksi kirkkaudeksi, hänen olemuksensa kuvaksi” (vrt. Hepr. 1:3).

242. Apostolinen traditio on säilyttänyt heidän tunnustuksensa, ja sitä noudattaen kirkko on tunnustanut vuonna 325 ensimmäisessä ekumeenisessa kirkolliskokouksessa Nikaiassa, että Poika ”on samaa olemusta (homoúsios, consubstantialis) kuin Isä”,⁴⁴ eli yhdessä hänen kanssaan yksi ainoa Jumala. Toinen ekumeeninen kirkolliskokous, joka kokoontui Konstantinopolissa vuonna 381, jätti ennalleen tämän Nikaian uskontunnustuksen lausuman, mutta tunnusti lisäksi, että ”Jumalan ainosyntyinen Poika” on ”Isästä syntynyt ennen aikojen alkua, Jumala Jumalasta, valkeus valkeudesta, tosi Jumala tosi Jumalasta, syntynyt eikä luotu”, ja ”samaa olemusta kuin Isä”.⁴⁵ 465

HENKI ILMOITTAÄ ISÄN JA POJAN

243. Ennen pääsiäistään Jeesus ilmoittaa, että Isä lähettää ”toisen Lohduttajan” (Puolustajan), Pyhän Hengen. Henki toimi jo luomisessa⁴⁶ ja ”on puhunut profeettojen kautta”.⁴⁷ Hän pysyy opetuslasten kanssa ja heissä,⁴⁸ opettaa heitä⁴⁹ ja ”johtaa tuntemaan koko totuuden” (Joh. 16:13). Pyhästä Hengestä ilmoitetaan siis, että hän on jumalallinen persoona Isän ja Pojan kanssa. 683, 2780, 687

⁴² vrt. Ps. 27:10.

⁴³ vrt. Ef. 3:14–15; Jes. 49:15.

⁴⁴ *Nikaian uskontunnustus*: DS 125.

⁴⁵ *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

⁴⁶ vrt. 1 Moos. 1:2

⁴⁷ *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

⁴⁸ vrt. Joh. 14:17.

⁴⁹ vrt. Joh. 14:26.

244. Hengen ikuinen alkuperä tulee ilmi Pyhän Hengen ajallisessa lähettämässä. Isä lähettää hänet Pojan nimessä apostoleille ja kirkolle, ja myös Poika itse lähettää hänet palattuaan Isän luokse.⁵⁰ Pyhän Hengen, Kolminaisuuden persoonan, lähettämässä Jeesuksen kirkastumisen jälkeen⁵¹ meille ilmoitetaan Pyhän Kolminaisuuden salaisuus täyteydessään. 732

245. Toinen ekumeeninen kirkolliskokous Konstantinopolissa vuonna 381 tunnusti apostolisen uskon Pyhään Henkeen: ”Uskomme ... Pyhään Henkeen, Herraan ja eläväksi tekijään, joka Isästä lähtee.”⁵² Siten kirkko tunnustaa Isän ”koko jumaluuden lähteeksi ja alkuperäksi”.⁵³ Pyhän Hengen ikuinen alkuperä ei kuitenkaan ole vailla yhteyttä Pojan ikuisen alkuperän kanssa: ”Pyhä Henki, joka on Kolminaisuuden kolmas persoona, on yksi ja sama Jumala Isän ja Pojan kanssa ... *yhtä* substanssia, myös *yhtä* luontoa ... Häntä ei kuitenkaan kutsuta vain Isän Hengeksi eikä vain Pojan Hengeksi, vaan samalla kertaa Isän ja Pojan Hengeksi.”⁵⁴ Kirkon uskontunnustus tunnustaa: ”jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa palvotaan ja kunnioitetaan”.⁵⁵ 152, 685

246. Uskontunnustuksen latinalainen traditio tunnustaa, että Henki lähtee ”Isästä ja *Pojasta* (*Filioque*)”. Firenzen kirkolliskokous julisti vuonna 1438, ”että Pyhän Hengen ... olemus ja ainainen itsestään käsin oleminen lähtee yhtäaikaan Isästä ja Pojasta ja kummastakin ikuisuudesta asti ikään kuin *yhdestä* alkuperästä ja yhdestä ainoasta henkäyksestä ... Ja koska Isä itse on synnyttämässä antanut ainosyntyiselle Pojalleen kaiken mikä on Isää, isyyttä lukuun ottamatta, on Poika puolestaan saanut ikuisuudessa Isältään, joka on hänet ikuisuudessa synnyttänyt, myös juuri sen, että Pyhä Henki lähtee Pojasta.”⁵⁶

247. Sana *filioque* ei esiintynyt Konstantinopolin uskontunnustuksessa (v. 381). Pyhä paa- vi Leo I oli vanhan latinalaisen ja aleksandrialaisen tradition perusteella tunnustanut filioquen dogmaattisesti jo vuonna 447,⁵⁷ eli ennen kuin Rooma tunsu vuoden 381 symbolin, jonka se omaksui Khalkedonin kirkolliskokouksessa v. 451 (ja jossa siis filioque-sanaa ei ollut). Tämä uskontunnustuksen lisälause sallittiin latinalaisessa liturgiassa vasta vähitellen 700–1000-luvuilla. Latinalaisen liturgian omaksuma lisäys ”filioque” Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustuksessa on kuitenkin edelleen kiistanalainen kohta ortodoksisille kirkkoille.

248. Itäinen traditio ilmaisee ennen kaikkea sen, että Isä on Hengen ensimmäinen alkuperä. Tunnustaessaan Hengen Hengeksi, joka ”lähtee Isästä” (Joh. 15:26), se sanoo, että hän lähtee Isästä *Pojan kautta*.⁵⁸ Lännen traditio ilmaisee ennen kaikkea Isän ja Pojan välistä

⁵⁰ vrt. Joh. 14:26; 15:26; 16:14.

⁵¹ vrt. Joh. 7:39.

⁵² *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

⁵³ Toledon IV konsiili (v. 638), *De Trinitate et de Filio Dei Redemptore incarnato*: DS 490.

⁵⁴ Toledon XI konsiili (v. 675), *Symbolum*: DS 527.

⁵⁵ *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

⁵⁶ Firenzen kirkolliskokous (v.1439), *Decretum pro Graecis*, DS 1300–1301.

⁵⁷ vrt. pyhä Leo Suuri, Epistula *Quam laudabiter*: DS 284.

⁵⁸ Vatikaanin II kirk.kok. dekreetti lähetytyöstä *Ad gentes*, 2.

olemuksellista yhteisyyttä sanoessaan, että Henki lähtee Isästä ja Pojasta (*filioque*). Tämän se sanoo ”luvallisesti ja järjen mukaisesti”,⁵⁹ sillä jumaluuden persoonien olemuksellisen yhteisyyden ikuisen järjestyksen mukaisesti Isä on ”aluttomana alkuna”⁶⁰ Hengen ensimmäinen alkuperä, mutta myös ainosyntyisen Pojan Isänä yhdessä tämän kanssa se ”yksi alkuperä”, josta Henki lähtee.⁶¹ Kun näitä oikeutettuja, toisiaan täydentäviä näkökulmia ei yksipuolisesti ylikorosteta, ne eivät vahingoita uskon eheyttä tunnustettaessa yhden ja saman mysteerin todellisuutta.

III Pyhä Kolminaisuus uskonopissa

KOLMINAISUUSOPIN MUODOSTUMINEN

249. Ilmoitettu totuus Pyhästä Kolminaisuudesta on ollut alusta asti, ennen kaikkea kasteen vuoksi, kirkon elävän uskon alkuperusta. Se saa ilmauksensa kastetunnustuksen uskonsäännössä, joka muotoutui kirkon saarnassa, katekeesissa ja rukouksessa. Tällaisia lausumia esiintyy jo apostolien kirjoituksissa, esimerkkinä eukaristian viettoon otettu tervehdys: ”Herramme Jeesuksen Kristuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kaikkien teidän kansanne.” (2 Kor. 13:13).⁶² 683, 189

250. Ensimmäisten vuosisatojen kuluessa kirkko pyrki muotoilemaan perusteellisemmin kolminaisuususkonsa syventääkseen uskon ymmärrystään ja puolustaakseen sitä vääristeleviä harhaoppeja vastaan. Tätä työtä tekivät ensimmäiset kirkolliskokoukset, jotka tukeutuivat kirkkoisien teologiseen työhön ja kristityn kansan uskontajuun. 94

251. Muotoillessaan oppia Kolminaisuudesta kirkon täytyi ottaa käyttöön filosofian käsitteitä – substanssi, persoona tai hypostaasi, suhde – kehittääkseen tarkoitukseen sopivan käsitteistön. Kirkko ei tällöin alistanut uskoa inhimilliselle viisaudelle, vaan antoi vanhoille käsitteille uuden, aikaisemmin tuntemattoman sisällön, jotta ne kykenisivät ilmaisemaan sanoin lausumattoman mysteerin, ”joka ylittää äärettömästi sen, mitä me inhimillisellä tavalla käsitämme”.⁶³ 170

252. Kirkko käyttää käsitettä ”substanssi” (toisinaan myös ”olemus” tai ”luonto”) tarkoittamaan jumalallista olentoa ykseydessään, käsitettä ”persoona” tai ”hypostaasi” tarkoittamaan Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä toisiinsa nähden reaalisesti eri persoonina ja käsitettä ”suhde” ilmaisemaan, että heidän erilaisuutensa johtuu heidän keskinäisistä suhteistaan.

OPPI PYHÄSTÄ KOLMINAISUUDESTA

253. *Kolminaisuus on yksi.* Emme tunnusta kolmea Jumalaa, vaan yhden ainoan Jumalan kolmena persoonana eli ”Kolminaisuuden, joka on samaa

⁵⁹ Firenzen konsiili, *Decretum pro Graecis*: DS 1302.

⁶⁰ Firenzen konsiili (v. 1442), *Decretum pro Iacobitis*: DS 1331.

⁶¹ Lyonin II kirkkokokous (v. 1274), *Constitutio de Summa Trinitate et fide catholica*: DS 850.

⁶² vrt. 1 Kor 12:4–6; Ef. 4:4–6.

⁶³ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 9.

olemusta”.⁶⁴ Jumaluuden persoonat eivät jaa keskenään yhtä jumaluutta, vaan jokainen heistä on täysin ja kokonaan Jumala: ”Isä on sama kuin Poika, Poika sama kuin Isä, Isä ja Poika sama kuin Pyhä Henki, nimittäin luonnoltaan yksi Jumala.”⁶⁵ ”Jokainen kolmesta persoonasta on tuo todellisuus, eli jumalallinen substanssi, olemus tai luonto.”⁶⁶ 2789, 590

254. *Jumaluuden kolme persoonaa ovat todellisesti eri persoonia.* Yksi Jumala ei ole olemassa ”ikään kuin yksikseen”.⁶⁷ ”Isä”, ”Poika” ja ”Pyhä Henki” eivät ole pelkästään nimityksiä, jotka kuvaavat jumalallisen olennon olemistapoja, sillä he ovat todellisesti eri persoonia: ”Isä ei ole sama kuin Poika eikä Poika ole sama kuin Isä eikä Pyhä Henki ole sama kuin Isä tai Poika.”⁶⁸ He ovat eri persoonia alkuperäsuhteiltaan: ”Isä synnyttää, Poika syntyy ja Pyhä Henki lähtee.”⁶⁹ *Jumalan ykseyys on kolmiykeyttä.* 468, 689

255. *Jumalan kolme persoonaa ovat suhteessa toisiinsa.* Koska persoonien todellinen erillisuus ei jaa Jumalan ykseyttä osiin, erillisuus perustuu pelkästään keskinäisiin suhteisiin: ”Persoonien nimillä, jotka ilmaisevat suhdetta, osoitetaan, että Isä suhteutuu Poikaan, Poika Isään ja Pyhä Henki molempiin: vaikka heitä kutsutaan kolmeksi persoonaksi keskinäisen suhteen vuoksi, he ovat, niin sanoo uskomme, kuitenkin yksi luonto tai substanssi.”⁷⁰ Heissä on ”yhtä ... kaikki, missä ei ole keskinäisen suhteen vastakkaisuutta”.⁷¹ ”Tämän ykseyden vuoksi Isä on kokonaan Pojassa, kokonaan Pyhässä Hengessä; Poika on kokonaan Isässä, kokonaan Pyhässä Hengessä; Pyhä Henki on kokonaan Isässä ja kokonaan Pojassa.”⁷² 240

256. Pyhä Gregorios Nazianzalainen, myös ”Teologiksi” kutsuttu, antaa kasteoppilailleen Konstantinopolissa seuraavan yhteenvedon uskosta Kolminaisuuteen: 236, 684

”Säilyttäkää ennen kaikkea tämä hyvä perintö, jonka puolesta elän ja taistelen, jonka kanssa haluan kuolla ja joka auttaa minua kärsimään kaiken pahan ja halveksimaan kaikkia huvituksia, nimittäin että tunnustan uskon Isään ja Poikaan ja Pyhään Henkeen. Tämän uskon minä luovutan teille tänään. Siinä minä hetken kuluttua upotan teidät veteen ja taas nostan sieltä. Annan sen teille koko elämänne saattajaksi ja suojaksi. Annan teille yhden ainoan Jumaluuden ja Voiman, joka olemassaololtaan on yksi kolmessa ja joka käsittää kolme, kunkin eri tavalla. Jumaluuden, jossa substanssin tai luonnon puolesta ei ole erilaisuutta, jossa ei ole toisten yläpuolelle nousevia korkeampia asteita eikä toisten alapuolelle laskeutuvia alempia asteita ... se on kolmen Äärettömän ääretöntä luonnon samankaltaisuutta. Jokainen

⁶⁴ Konstantinopolin II kirk.kok. (v. 553): *Anathematismi de tribus Capitulis*, 1: DS 421.

⁶⁵ Toledon XI konsiili (v. 675), *Symbolum*: DS 530.

⁶⁶ Lateraanin IV kirk.kok. (v. 1215), *De errore abbatibus Ioachim*: DS 804.

⁶⁷ *Fides Damasi*: DS 71.

⁶⁸ Toledon XI konsiili (v. 675) *Symbolum*: DS 530.

⁶⁹ Lateraanin IV kirk.kok. (v. 1215), *De errore abbatibus Ioachim*: DS 804.

⁷⁰ Toledon XI konsiili (v. 675), *Symbolum*: DS 528.

⁷¹ Firenzen kirk.kok. (v. 1442), *Decretum pro Iacobitis*: DS 1330.

⁷² sama: DS 1331.

on itsessään koko Jumala ... Nämä kolme ovat yhdessä katsottuina Jumala ... Tuskin alan ajatella ykseyttä, kun jo uppoan valoa säteilevään Kolminaisuuteen. Tuskin olen alkanut mietiskellä Kolminaisuutta, kun minut jo valtaa ykseys”.⁷³ 84

IV Jumalan teot ja Pojan ja Hengen lähettäminen

257. ”Oi autuas valo, Kolminaisuus ja Alkuykseys!”⁷⁴ Jumala on ikuista autuutta, kuolematonta elämää, valoa joka ei milloinkaan sammuu. Jumala on rakkaus: Isä, Poika ja Pyhä Henki. Vapaasta tahdostaan Jumala haluaa jakaa autuaan elämänsä kirkkautta. Siinä on se ”armopäätös”(Ef 1:9), jonka hän on tehnyt rakkaassa Pojassaan jo ennen maailman luomista. Hänhän ”näki hyväksi jo edeltä määrätä meidät yhteyteensä, omiksi lapsikseen, Jeesuksen Kristuksen tähden” (Ef. 1:5) eli osallisiksi Poikansa olemuksesta ja kaltaisuudesta (vrt. Room. 8:29) Hengellään, joka tekee meidät hänen lapsikseen (vrt. Room. 8:15). Tämä suunnitelma on armoa, ”jonka hän jo ennen aikojen alkua soi meille” (2 Tim. 1:9) ja joka lähti välittömästi kolmiyhteisestä rakkaudesta. Hänen suunnitelmansa etenee luomistyössä, koko syntiinlankeemuksen jälkeisessä pelastushistoriassa ja Pojan ja Hengen lähettämisessä, joka puolestaan jatkuu kirkon lähettämisessä.⁷⁵ 221, 758, 292, 850

258. Jumalan taloudenhoito on kokonaisuudessaan jumaluuden kolmen persoonan yhteistä työtä. Samoin kuin Kolminaisuus on yhtä ja samaa luontoa, samoin sen vaikutus on yksi ja sama:⁷⁶ ”Isä ja Poika ja Pyhä Henki eivät merkitse luomistyölle kolmea alkuperää, vaan he ovat *yksi* alkuperä.”⁷⁷ Ja kuitenkin kukin jumaluuden persoona suorittaa yhteistä työtä oman erityisluonteensa mukaisesti. Kirkko tunnustaa Uuteen testamenttiin⁷⁸ liittyen: On ”*yksi* Jumala ja Isä, josta kaikki on, *yksi* Herra Jeesus Kristus, jonka kautta kaikki on, ja *yksi* Pyhä Henki, jossa kaikki on.”⁷⁹ Jumalan persoonien ominaisuudet tulevat näkyviin ennen kaikkea Pojan ihmiseksitulemisen ja Pyhän Hengen lahjoittamisen jumalallisissa lähettämisissä. 686

259. Vaikka Jumalan taloudenhoito onkin yhtäaikaan yhteistä ja persoonakohtaista työtä, siinä näkyy myös sekä Jumalan persoonien omalaatuisuus että heidän yksi ainoa luontonsa. Siksi kristittyjen koko elämä eletään yhteydessä Jumalan jokaiseen persoonaan, joita ei millään tavalla eroteta toisistaan. Se joka ylistää Isää, tekee sen Pojan kautta Pyhässä Hengessä; se joka seuraa Kristusta, tekee sen, koska Isä vetää häntä siihen⁸⁰ ja Pyhä Henki saa hänet liikkeelle.⁸¹ 236

⁷³ pyhä Gregorios Nazianzalainen, *Oratio*, 40, 41: PG 36; 417.

⁷⁴ *Sunnuntain II vesperin hymni*, viikot 2 ja 4, Liturgia Horarum.

⁷⁵ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 2–9.

⁷⁶ vrt. Konstantinopolin II kirk.kok. (v. 553), *Anathematismi de tribus Capitulis*: DS 421.

⁷⁷ Firenzen kirk.kok. (v. 1442), *Decretum pro Iacobitis*: DS 1331.

⁷⁸ vrt. 1 Kor. 8:6.

⁷⁹ Konstantinopolin II kirk.kok. (v. 553), *Anathematismi de tribus Capitulis*: DS 421.

⁸⁰ vrt. Joh. 6:44.

⁸¹ vrt. Room. 8:14.

260. Jumala tähtää koko taloudenhoidollaan siihen lopulliseen päämäärään, että hän ottaa kaikki luodut täydelliseen yhteyteen autuaan Kolminaisuuden kanssa.⁸² Mutta jo nyt olemme saaneet kutsun olla Pyhän Kolminaisuuden asunto. Herra sanoo: ”Jos joku rakastaa minua, hän noudattaa minun sanaani. Minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen luokseen ja jäämme asumaan hänen luokseen” (Joh. 14:23). 1050, 1721, 1997

”Oi Jumalani, Kolminaisuus, jota palvon, auta minua unohtamaan itseni kokonaan asettuakseni sinuun, liikkumattomana ja rauhallisena, ikään kuin sieluni jo asuisi ikuisuudessa. Älköön mikään pääskö häiritsemään rauhaani tai houkuttelemaan minua sinusta, muuttumaton Jumalani. Saattakoon jokainen silmänräpäys minut yhä syvemmälle salaisuutesi perustaan! Hiljennä sieluni, muovaa siitä taivaasi, rakas paikka johon jäät olemaan, lepopaikkasi. En halua jättää sinua sinne milloinkaan yksin, vaan haluan olla kokonaan läsnä, valvoa kokonaan uskossa, kokonaan palvoa, kokonaan antautua luovalle vaikutuksellesi.”⁸³ 2565

LYHYESTI

261. Kaikkeinpyhimmän Kolminaisuuden mysteeri on kristillisen uskon ja elämän keskeinen salaisuus. Ainoastaan Jumala voi tehdä sen tunnetuksi, kun hän ilmoittaa itsensä Isänä, Poikana ja Pyhänä Henkenä.
262. Jumalan Pojan ihmiseksi tulo ilmoittaa, että Jumala on ikuinen Isä ja että Poika on yhtä olemusta Isän kanssa, eli että hän on Isässä ja Isän kanssa yksi Jumala.
263. Pyhän Hengen lähettäminen, jonka Isä lähettää Pojan nimessä⁸⁴ ja jonka Poika lähettää ”Isän luota” (Joh. 15:26), ilmoittaa, että hän on yhdessä Isän ja Pojan kanssa sama yksi Jumala. ”Yhdessä Isän ja Pojan kanssa [häntä] palvotaan ja kunnioitetaan.”⁸⁵
264. ”Pyhä Henki lähtee Isästä, ensimmäisestä alusta, ja koska Isä samanaikaisesti lahjoittaa hänet Pojalle, Pyhä Henki lähtee yhteisesti Isästä ja Pojasta.”⁸⁶
265. Armosta, jonka saamme kasteessa ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen” (Matt. 28: 19), olemme saaneet kutsun elää osallisina autuaan Kolminaisuuden elämään, täällä maan päällä uskon hämäryydessä ja kuoleman tuolla puolen ikuisessa valossa.⁸⁷

⁸² vrt. Joh. 17:21–23.

⁸³ autuas Kolminaisuuden Elisabeth, *Élévation à la Trinité: Ecrits spirituels*, 50.

⁸⁴ vrt. Joh. 14:26.

⁸⁵ *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

⁸⁶ pyhä Augustinus, *De Trinitate*, 15, 26, 47: PL 42, 1095.

⁸⁷ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 9, AAS 60.

266. ”Katolinen uskomme on tämä: Me palvomme yhtä Jumalaa, joka on kolminainen, ja Kolminaisuutta, joka on ykseys, persoonia toisiinsa sekoittamatta ja jumalallista olemusta jakamatta. Isä on oma persoonansa, niin kuin Poikakin on oma persoonansa ja Pyhä Henki oma persoonansa, mutta Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen jumaluus on yksi, yhtäläinen on heidän kunniansa ja yhtä ikuinen heidän majesteettuutensa.”⁸⁸
267. Jumalan persoonat ovat erottamattomia olemisessaan, mutta erottamattomia myös teoissaan. Yhteisessä jumalallisessa toiminnassaan jokainen Kolminaisuuden persoona ilmaisee kuitenkin ominaisluonteensa, ennen kaikkea silloin, kun Jumala lähettää Poikansa ihmiseksi ja antaa Pyhän Hengen lahjan.

3. osa

KAIKKIVALTIAS

268. Uskontunnustus mainitsee Jumalan ominaisuuksista vain kaikkivaltiuuden. Sen tuntemisella onkin suuri merkitys elämällemme. Uskomme, että Jumalan kaikkivaltius ulottuu *kaikkeen*, sillä Jumala, joka on kaiken luonut,⁸⁹ ohjaa kaikkea ja voi tehdä kaiken. Uskomme myös, että hänen kaikkivaltiuutensa on *rakkautta*, sillä hän on Isämme.⁹⁰ Edelleen uskomme, että se on *sallattua*, sillä usko yksin kykenee havaitsemaan sen silloinkin, kun se ”tulee täydelliseksi heikkoudessa” (2 Kor. 12:9).⁹¹ 222

”KAIKEN, MITÄ HÄN TAHTOO, HÄN TEKEE” (Ps. 115:3)

269. Raamattu todistaa toistuvasti, että Jumalan valta ulottuu kaikkeen. Raamattu kutsuu Jumalaa ”Israelin väkeväksi” (1 Moos 49:2; Jes 1:24), ”sotajoukkojen Herraksi” [Sebaot] (Ps. 24:10), ”väkeväksi ja voimalliseksi” (Ps. 24:8). Jumala on kaikkivaltias sekä taivaassa että maan päällä (Ps. 135:6), sillä hän on ne luonut. Mikään ei ole hänelle mahdotonta,⁹¹ ja hän hallitsee kättensä tekoja oman tahtosa mukaan.⁹² Hän on kaikkeuden Herra, hän on säätänyt sille järjestyksen ja se on kokonaan hänen vallassaan ja tottelee häntä.⁹³ Hän on historian Herra, hän ohjaa sydämet ja tapahtumat tahtonsa mukaan:⁹⁴ ”Sillä suuri väkevyys on aina sinun tykönäsi; ja kuka voi vastustaa sinun käsivartesi voimaa” (Viis. 11:21). 303

⁸⁸ Uskontunnustus ”*Quicumque*”: DS 75.

⁸⁹ vrt. 1 Moos. 1:1; Joh. 1:3.

⁹⁰ vrt. Matt. 6:9.

⁹¹ vrt. 1 Kor. 1:18.

⁹² vrt. Jer. 32:17; Luuk. 1:37.

⁹³ vrt. Jer. 27:5.

⁹⁴ vrt. Est. 4:17c; Sananl. 21:1; Tob. 13:2.

”SINÄ ARMAHDAT KAIKKIA, KOSKA VOIT KAIKEN” (VIIS. 11:23)

270. Jumala on kaikkivaltias *Isä*. Hänen isyytensä ja valtansa valaisevat toisiaan. Hänhän osoittaa isällisen kaikkivaltiutensa siten, että pitää meistä huolen,⁹⁵ että hän ottaa meidät lapsikseen (”olen oleva teidän Isänne, ja te olette minun poikiani ja tyttäriäni. Näin sanoo Herra, Kaikkivaltias” 2 Kor. 6:18). Hän osoittaa kaikkivaltiutensa myös äärettömällä laupeudellaan, sillä hän osoittaa sen ennen muuta antamalla synnit vapaasti anteeksi. 2777, 1441

271. Jumalan kaikkivaltius ei ole suinkaan mielivaltaa: ”Valta ja olemus ja tahto ja ymmärrys ja viisaus ja oikeudenmukaisuus ovat Jumalassa yksi ja sama asia. Niinpä kaikki, mikä on alistettu Jumalan valtaan, on välttämättä myös hänen oikeudenmukaisen tahtonsa ja viisaan ymmärryksensä vallassa”⁹⁶.

JUMALAN NÄENNÄISEN VOIMATTOMUUDEN SALAISUUS

272. Pahaa ja kärsimystä kokiessaan usko kaikkivaltiaaseen Isään voi joutua kovalle koetukselle. Toisinaan Jumala näyttää olevan poissa ja voimaton torjumaan pahaa. Mutta nytpä Jumala, Isä, on osoittanut kaikkivaltiutensa kaikkein *salatuimmalla* tavalla Poikansa vapaaehtoisessa alentumisessa ja ylösnousemisessa, joiden kautta hän on voittanut Pahan. Niinpä ristiinnaulittu Kristus on Jumalan voima ja Jumalan viisaus. ”Jumalan hulluus on ihmisiä viisaampi ja Jumalan heikkous ihmisiä voimakkaampi” (1 Kor. 1:25). Kristuksen kuolleista herättämisessä ja korottamisessa Isä on näyttänyt, ”miten mittaamaton on hänen voimansa, joka vaikuttaa meissä uskovissa” (Ef. 1:19–22). 309, 412, 609, 648

273. Usko yksin voi suostua Jumalan kaikkivaltiuden salattuihin teihin. Usko kerskaa heikkoudesta ja vetää siten Kristuksen voiman luokseen.⁹⁷ Kirkkain esimerkki tästä uskosta on Neitsyt Maria. Hän uskoi, ettei Jumalalle ole mikään mahdotonta (Luuk. 1:37) ja saattoi ylistää Herraa: ”Voimallinen on tehnyt minulle suuria tekoja. Hänen nimensä on pyhä” (Luuk. 1:49). 148

274. ”Mikään muu ei pysty siinä määrin vahvistamaan uskoamme ja toivoamme kuin sydämeemme ankkuroitu syvä vakaumus, että Jumala voi kaiken. Mitä sen lisäksi on uskottava – olkoon se vaikka kuinka suurta ja ihmeellistä ja kaiken luonnonjärjestyksen ylittävää –, siihen ihmisjärki suostuu

⁹⁵ vrt. Matt. 6:32.

⁹⁶ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* I, 25, 5 ad 1.

⁹⁷ vrt. 2 Kor. 12:9; Fil. 4:13.

helposti ja vähintäkään viivyttlemättä, kun se on käsittänyt tiedon kaikkivaltiaasta Jumalasta.”⁹⁸ 1814, 1817

LYHYESTI

275. Vanhurskaan Jobin kanssa tunnustamme: ”Nyt minä ymmärrän, että kaikki on sinun vallassasi eikä mikään suunnitelmasi ole mahdoton sinun toteuttaa” (Job 42:2).
276. Raamatun todistukselle uskollisena kirkko osoittaa rukouksensa usein ”kaikkivaltiaalle, iankaikkiselle Jumalalle” (*”Omnipotens sempiterna Deus ...”*), sillä se uskoo lujasti, ”ettei Jumalalle ole mikään mahdotonta”(Luuk. 1:37).⁹⁹
277. Jumala osoittaa kaikkivaltiutensa siinä, että hän kääntää meidät synneistämme ja tekee meistä armollaan jälleen ystäviään (*”Jumala, sinä osoitat kaikkivaltiutesi ennen muuta säälimällä ja armahtamalla”*).¹⁰⁰
278. Kuinka voisimmekaan uskoa, että Isä on voinut meidät luoda, Poika lunastaa ja Pyhä Henki pyhittää, ellemme uskoisi, että Jumalan on rakkaus on kaikkivaltias?

4. osa

LUOJA

279. ”Alussa Jumala loi taivaan ja maan” (1 Moos. 1:1). Näillä juhlallisilla sanoilla Raamattu alkaa. Uskontunnustus lainaa nämä sanat tunnustaessaan Jumalan, Isän, kaikkivaltiaan, taivaan ja maan,¹⁰¹ ”kaikkien näkyväisten ja näkymättömien” Luojaaksi.¹⁰² Puhumme tässä ensiksi Luojusta, sitten luomistyöstä ja lopuksi syntiinlankeemuksesta, josta Jeesus Kristus, Jumalan Poika, on meidät tulemisellaan nostanut jälleen pystyyn.

280. Luomistyö on ”pelastuksen taloudenhoidon alku”, ”pelastushistorian alkukohta”,¹⁰³ joka huipentuu Kristukseen. Vastavuoroisesti Kristuksen salaisuus valaisee ratkaisevasti luomisen salaisuutta, se paljastaa päämäärän,

⁹⁸ *Catechismus Romanus*, 1, 2, 13.

⁹⁹ vrt. 1 Moos. 18:14; Matt. 19:26.

¹⁰⁰ *Kirkkovuoden 26. sunnuntain kollehtarukous*: *Missale Romanum*.

¹⁰¹ *Apostolinen uskontunnustus*: DS 30.

¹⁰² *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

¹⁰³ Papiston kongregaatio, *Directorium catechisticum generale*, 51: AAS 64 (1972).

johon Jumala ”alussa loi taivaan ja maan” (1 Moos. 1:1). Jumalalla oli jo alussa silmiensä edessä uuden luomisen kirkkaus Kristuksessa.¹⁰⁴ 288, 1043

281. Sen tähden pääsiäisyön, Kristuksessa tapahtuneen uuden luomisen juhlan lukukappaleet alkavat luomiskertomuksella. Samoin bysanttilaisessa liturgiassa luomiskertomus on aina ensimmäinen lukukappale Herran juhlapyhien vigilioissa. Varhaisen kristikunnan todistuksen mukaan katekumeeneille kasteesta annettu opetus kulki samaa tietä luomisesta uuteen luomiseen.¹⁰⁵ 1095

I Katekeesi luomisesta

282. Katekeesi luomisesta on ratkaisevan tärkeä. Sehän koskee ihmiselämän ja kristillisen elämän perusteita, sillä siitä löytyy kristillisen uskon vastaus peruskysymyksiin, joita ihmiset ovat aina tehneet: ”Mistä me tulemme? Mihin olemme menossa? Mikä on meidän alkuperämme? Miksi olemme olemassa? Mistä kaikki oleva tulee ja mihin se on matkalla?” Kysymyksiä alkuperästä ja päämäärästä ei voida erottaa toisistaan. Niillä on ratkaiseva merkitys elämämme ja toimintamme mielelle ja suunnalle. 1730

283. Lukuisat tieteelliset tutkimukset ovat keskittyneet maailman ja ihmisen alkuperään ja ovat lisänneetkin tavattoman runsaasti tietämystämme universumin iästä ja mittasuhteista, elämänmuotojen synnystä ja ihmisen ilmaantumisesta. Näiden havaintojen ja löytöjen tulisin innostaa meidät ihaillemaan Luojan suuruutta, kiittämään häntä kaikista hänen teoistaan sekä siitä ymmärryksestä ja viisaudesta, jota hän antaa oppineille ja tutkijoille. Voisimme lausua Salomon kanssa: ”Sillä hän antoi minulle pettämättömän tiedon kaikesta, mikä on, niin että minä tunnen maailman rakenteen ja alkuaineitten voiman. ... sillä sen opetti minulle Viisauts, kaiken olevan opettaja” (Viis. 7:17,21). 159, 341

284. Näihin tutkimuksiin kohdistuva mielenkiinto saa lisäpontta toisenlaisista kysymyksistä, jotka menevät luonnontieteitten varsinaisen alueen ulkopuolelle. Kysymys ei ole näet vain siitä, milloin ja miten kosmos on syntynyt aineellisena kokonaisuutena ja ihminen ilmaantunut maailmaan, vaan kysymys on näiden tapahtumien tarkoituksesta: määrääkö niitä sattuma, sokea kohtalo, nimetön välttämättömyys vai järjellinen ja hyvä korkeampi olenno, jota nimitämme Jumalaksi? Ja jos maailma on peräisin Jumalan viisaudesta ja hyvyydestä, miksi sitten on paha? Mistä se tulee? Kuka siitä on vastuussa? Ja onko siitä vapautusta?

285. Kristillinen usko on alusta asti kuullut ympäristöstään maailman ja ihmisen alkuperää koskeviin kysymyksiin vastauksia, jotka ovat poikenneet kristittyjen vastauksista. Vanhoissa uskonnoissa ja kulttuureissa on lukuisia myyttejä maailman synnystä. Jotkut filosofit sanoivat, että kaikki on Jumalaa, maailma on Jumala tai maailman synty on Jumalan syntymistä (panteismi). Toiset sanoivat, että maailma virtaa Jumalasta välttämättömyyden pakosta: se lähtee hänestä ja virtaa häneen takaisin. Edelleen jotkut väittivät, että on olemassa kaksi ikuista alkuperää, hyvä ja paha, valo ja pimeys, jotka käyvät jatkuvaa taistelua toisiaan vastaan (dualismi, manikeolaisuus). Eräiden käsitysten mukaan maailma, ainakin aineellinen maailma on paha, lankeemusta, joka siis tulee torjua tai ainakin jättää sikseen

¹⁰⁴ vrt. Room. 8:18–23.

¹⁰⁵ vrt. Egeria, *Peregrinatio ad loca sancta*. 46, 2; pyhä Augustinus, *De catechizandis rudibus*, 3,5: PL 40, 313.

(gnosis). Jotkut taas myöntävät, että maailma on Jumalan luoma, mutta hän on ikään kuin kelloseppä, joka laitteen valmistuttua jättää sen käymään oman onnensa nojaan (deismi). On vielä niitäkin, jotka eivät tunnusta minkäänlaista maailman korkeampaa alkusyytä, vaan näkevät siinä pelkästään materian leikkiä, ja materia taas on ollut aina olemassa (materialismi). Kaikki nämä yritykset vastata ihmisen kysymyksiin todistavat, että kysymys alkuperästä esitetään jatkuvasti ja kaikkialla. Tällainen etsiminen on ihmiselle ominaista. 295, 28

286. Tosin jo ihmisen järkikin voi löytää vastauksen kysymykseen alkuperästä. Luoja-Jumalan olemassaolo on hänen teoissaan ihmisjärjellä varmasti todettavissa,¹⁰⁶ joskin erehtyväisyys usein hämärtää ja vääristää tämän tiedon. Niinpä usko tukee ja valaisee järkeä, jotta se ymmärtäisi totuuden oikein: ”Uskon avulla me ymmärrämme, että maailmat on luotu Jumalan sanalla: näkyvä on syntynyt näkymättömästä” (Hepr. 11:3). 32, 37

287. Totuus luomisesta on koko inhimilliselle elämälle niin tärkeä, että Jumala halusi hyvydessään ilmoittaa kansalleen kaiken, mikä tässä asiassa on pelastuksen kannalta merkittävää. Israelin kansalle Jumala on vähän kerrallaan ilmoittanut luomisen mysteerin sen lisäksi, mitä jokainen ihminen voi tietää Luojusta luonnollisella ymmärryksellään.¹⁰⁷ Hän, joka kutsui patriarkat, johti valitsemansa kansan, Israelin, Egyptistä ja on sen luonut ja muovannut,¹⁰⁸ ilmoittaa itsensä Jumalana, jolle maan kaikki kansat ja koko maailma kuuluvat, Jumalana, joka aivan yksin on tehnyt taivaan ja maan (Ps. 115:15; 124:8; 134:3). 107

288. Ilmoitusta luomisesta ei voi erottaa sen liiton ilmoittamisesta ja toteuttamisesta, jonka Jumala, Ainoa, on solminut kansansa kanssa. Luominen ilmoitetaan ensimmäisenä askeleena tähän liittoon, ensimmäisenä, universaalina todistuksena Jumalan kaikkivaltiaasta rakkaudesta.¹⁰⁹ Totuus luomisesta esiintyy yhä selkeämmin profeettojen sanomassa,¹¹⁰ psalmien¹¹¹ ja liturgian rukouksissa samoin kuin valitun kansan sananlaskuissa.¹¹² 280, 2569

289. Ensimmäisen Mooseksen kirjan kolmella alkuluvulla on ainutlaatuinen sija niiden kertomusten joukossa, joita Raamatussa on luomisesta. Näillä teksteillä voi olla monia kirjallisia lähteitä. Hengen innoittamat kirjoittajat ovat sijoittaneet ne Raamatun alkuun. Juhlallisella kielellään ne tuovat esiin totuuden luomakunnasta, sen alkuperästä ja päämäärästä Jumalassa, sen järjestyksestä ja hyvydestä, ihmisen kutsumuksesta ja lopuksi synnin murhenäytelmästä ja pelastuksen toivosta. Kristuksen, Raamatun yhtenäisyyden ja kirkon elävän tradition valossa luettuina nämä lausumat ovat katekeesin päälähteet ”alun” mysteerille: luomiselle, syntiinlankeemukselle ja lupaukselle pelastuksesta. 390, 111

¹⁰⁶ Vatikaanin I kirkkokok., konstituutio *Dei Filius*, DS 3026.

¹⁰⁷ vrt. Apt. 17:24–29; Room. 1:19–20.

¹⁰⁸ vrt. Jes. 43:1.

¹⁰⁹ vrt. 1 Moos. 15:5; Jer. 33:19–26.

¹¹⁰ vrt. Jes. 44:24.

¹¹¹ vrt. Ps. 104.

¹¹² vrt. Sananl. 8:22–31.

II Luominen – Pyhän Kolminaisuuden teko

290. ”Alussa Jumala loi taivaan ja maan” (1 Moos. 1:1). Näillä Raamatun ensimmäisillä sanoilla lausutaan kolme asiaa: Ikuinen Jumala, on kutsunut olemassaoloon kaiken, mikä on hänen ulkopuolellaan; hän yksin on Luoja (verbin ”luoda”, hepr. ”bara”, subjekti on aina Jumala). Kaikki, mikä on olemassa – ”taivas ja maa” – on riippuvaista Jumalasta, joka antaa sille olemassaolon. 326

291. ”Alussa oli Sana ... ja Sana oli Jumala ... Kaikki on tehty Sanan kautta, eikä mitään ole tehty ilman häntä (vrt. Joh. 1:1–3). Uusi testamentti ilmoittaa, että Jumala on luonut kaiken ikuisen Sanan, rakkaan Poikansa kautta. ”Hänessä luotiin kaikki, kaikki mitä on taivaissa ja maan päällä ... Kaikki on luotu hänen kauttaan ja häntä varten. Hän on ollut olemassa ennen kaikkea luotua, ja hän pitää kaiken koossa” (vrt. Kol. 1:16–17). Kirkon usko todistaa myös Pyhän Hengen luovasta vaikutuksesta. Hän on ”eläväksi tekijä”,¹¹³ ”Luoja Henki” (”Veni, Creator Spiritus”), ”hyvyyden lähde”.¹¹⁴ 241, 331, 703

292. Pojan ja Hengen luomisvaikutuksen erottamaton yhteys Isän luomistyöhön tulee jo Vanhassa testamentissa aavistaen ilmi,¹¹⁵ uudessa liitossa se ilmoitetaan ja kirkon uskonsäännössä se lausutaan lopulta selkeästi julki: ”Vain yksi on Jumala ja Luoja ... hän on Isä, hän on Jumala, hän joka on Luoja, alkuunpanija, muodon antaja, joka *itsensä kautta* eli Sanallaan ja Viisaudellaan ... on tehnyt kaiken”,¹¹⁶ ”Pojan ja Hengen kautta”, jotka ovat ikään kuin ”hänen kätensä”.¹¹⁷ Luominen on Pyhän Kolminaisuuden yhteistä toimintaa. 699, 257

III ”Maailma on luotu Jumalan kunniaksi”

293. Raamattu ja traditio opettavat ja ylistävät lakkaamatta tätä perustotuutta: ”Maailma on luotu Jumalan kunniaksi.”¹¹⁸ Pyhä Bonaventura selittää, että Jumala on luonut kaiken, ”ei lisätäkseen kunniaansa, vaan ilmaistakseen kunniansa ja jakaakseen sitä”.¹¹⁹ Jumalalla ei ole näet muuta perustetta luomistyölleen kuin rakkautensa ja hyvyytensä: ”Luodut lähtivät rakkauden avaimella avatusta [Jumalan] kädestä.”¹²⁰ Ja Vatikaanin I kirkolliskokous sanoo:

¹¹³ *Nikaian-Konstanstinopolin uskontunnustus*: DS 150.

¹¹⁴ *Helluntaivesperin tropari*: Bysanttilainen liturgia.

¹¹⁵ vrt. Ps. 33:6; 104:30; 1 Moos. 1:2–3.

¹¹⁶ pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 2, 30, 9: PG 7, 822.

¹¹⁷ sama, 4, 20, 1: PG 7, 1032.

¹¹⁸ Vatikaanin I kirk.kok., konstituutio *Dei Filius*, c. 5: DS 3025.

¹¹⁹ pyhä Bonaventura, *In secundum librum Sententiarum*, II, I, 2, 2, 1.

¹²⁰ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Commentum in secundum librum Sententiarum*, Prologus.

”Tämä ainoa tosi Jumala hyvydessään ja kaikkivaltiaalla voimallaan – ei enentääkseen autuuttaan tai lisätäkseen täydellisyyttään vaan tuodakseen ilmi luontokappaleille jakamiensa hyvyyksien kautta omaa täydellisyyttään – on mitä vapaimman aivoituksensa mukaisesti aikojen alussa tyhjästä luonut samalla kertaa henkiset luontokappaleet ja ruumiilliset luontokappaleet.”¹²¹ 759

294. Jumalan kunnia on, että hänen hyvyytensä tulee ilmi ja monet tulevat siitä osallisiksi. Sen tähden maailmakin on luotu. ”Rakkaudessaan hän näki hyväksi jo edeltä määrätä meidät yhteyteensä, omiksi lapsikseen, Jeesuksen Kristuksen tähden. Ylistetty olkoon hänen armonsä kirkkaus, kun hän antoi meille rakkaan Poikansa!” (Ef. 1:5–6). ”Sillä elävä ihminen on Jumalan kunnia, Jumalan katseleminen taas on ihmisen elämä. Kun jo Jumalan ilmoitus itsestään luomakunnassa suo elämän kaikille, jotka elävät maan päällä, kuinka paljon enemmän täytyykään Sanan välittämän tiedon Isästä suoda elämä niille, jotka katselevat Jumalaa.”¹²² Luomisen lopullinen päämäärä on se, että Jumala, ”kaikkien Luoja, olisi myös ’kaikki kaikissa’ (1 Kor. 15:28) *antaen näin samalla kertaa itselleen kunnian ja meille meidän autuutemme*”.¹²³ 2809, 1722, 1992

IV Luomisen mysteeri

JUMALA LUO VIISAUDESSA JA RAKKAUDESSA

295. Uskomme, että Jumala on luonut maailman viisauudessaan.¹²⁴ Maailma ei johdu minkäänlaisesta välttämättömyydestä, sokeasta kohtalosta tai sattumasta. Uskomme, että se on tullut olemiseen Jumalan vapaasta tahdosta; Jumala halusi luotujen olevan osallisia hänen olemisestaan, viisaudestaan ja hyvydestään: ”Sinä olet luonut kaiken. Kaikki, mikä on olemassa, on sinun tahdostasi luotu” (Ilm. 4:11). ”Lukemattomat ovat tekosi, Herra. Miten viisaasti olet ne tehnyt!” (Ps. 104:24). ”Herra on hyvä kaikille, hän armahtaa kaikkia luotujaan” (Ps. 145:9). 216, 1951

JUMALA LUO ”TYHJÄSTÄ”

296. Uskomme, ettei Jumala tarvitse luomistyöhönsä mitään aikaisemmin olemassa olevaa eikä minkäänlaista apua.¹²⁵ Luomakunta ei ole myöskään pakonomaisesti virrannut jumalallisesta substanssista.¹²⁶ Jumala luo vapaudessa ”tyhjästä”.¹²⁷ 285

¹²¹ Vatikaanin I kirkkok. konstituutio *Dei Filius*, c.1: DS 3002.

¹²² pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 4, 20, 7: PG 7, 1037.

¹²³ Vatikaanin II kirkkok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 2.

¹²⁴ vrt. Viis. 9:9.

¹²⁵ vrt. Vatikaanin I kirkkok., konstituutio *Dei Filius*, c. 1: DS 3002.

¹²⁶ vrt. sama, DS 3023–3024.

¹²⁷ Lateraanin IV kirkkok. *De fide catholica*: DS 800; Vatikaanin I kirkkok., konstituutio *Dei Filius*, c. 5: DS 3025.

”Jos Jumala olisi rakentanut maailman jostakin aikaisemmin olemassa olevasta aineesta, mikä siinä silloin olisi niin merkillistä? Jos annamme jollekin käsityöläiselle hänen tarvitsemansa materiaalin, hän tekee siitä kaiken minkä haluaa. Jumalan voima sen sijaan näkyy juuri siinä, että hänen lähtökohtansa on ”ei-mitään”, ja siitä hän tekee kaiken minkä tahtoo.”¹²⁸

297. Raamattu esittää uskon tyhjästä luomiseen totuutena, johon sisältyy lupaus ja toivo. Niinpä eräs äiti rohkaisee seitsemää poikaansa marttyrikuolemaan sanoen: 338

”Minä en tiedä, kuinka te olette minun kohtuuni ilmestyneet, enkä minä ole lahjoittanut teille henkeä enkä elämää, en myöskään minä ole yhteenliittänyt kunkin teidän alkuaineitanne. Niinpä on siis maailman Luoja, joka on muodostanut ihmisen ja jonka tiedossa kaikkien olentojen synty on, armollisesti antava teille jälleen sekä hengen että elämän, niinkuin te nyt pidätte itsenne vähäarvoisina hänen lakinsa tähden ... Minä pyydän sinua, lapseni, luo silmäsi ylös taivasta kohti ja maahan ja katso kaikkea, mitä niissä on, ja tiedä, että Jumala on tehnyt ne tyhjästä, ja että ihmiskunta syntyy samalla tapaa” (2 Makk. 7:22–23,28)

298. Koska Jumala voi luoda tyhjästä, hän voi myös Pyhän Henkensä kautta lahjoittaa elämän syntisille luomalla heihin puhtaan sydämen¹²⁹ ja kuolleille ruumiillisen elämän herättämällä heidät kuolleista, sillä hän on Jumala, ”joka tekee kuolleet eläviksi ja kutsuu olemattomat olemaan” (Room. 4:17). Ja koska hän pystyi sanallaan luomaan valon loistamaan pimeydessä,¹³⁰ hän pystyy myös lahjoittamaan uskon valon niille, jotka eivät tunne häntä.¹³¹ 1375, 992

JUMALA LUO JÄRJESTYNEEN JA HYVÄN MAAILMAN

299. Koska Jumala luo viisaudessa, luomakunnassa vallitsee järjestys: ”Mutta sinä olet järjestänyt kaikki mitan ja luvun ja painon mukaan” (Viis. 11:20). Luomakunta on luotu ikuisessa Sanassa ja ikuisen Sanan kautta, joka on ”näkymättömän Jumalan kuva” (Kol. 1:15). Luomakunta on tarkoitettu ja sovitettu ihmistä varten, joka Jumalan kuvaksi luotuna¹³² on kutsuttu henkilökohtaiseen suhteeseen Jumalaan kanssa. Ymmärryksemme, joka on osallinen jumalallisen ymmärryksen valosta, voi ottaa vastaan sen mitä Jumala sanoo luomistyönsä kautta.¹³³ Se käy tosin hyvin vaivalloisesti ja vain nöyrällä, kunnioittavalla asenteella Luoja ja hänen työtään kohtaan.¹³⁴ Koska luomakunta on lähtöisin Jumalan hyvyydestä, se on myös osallinen hänen hyvyydestään (”Ja Jumala näki, että niin oli hyvä ... kaikki oli hyvää”)(1 Moos

¹²⁸ pyhä Theofilos Antiokialainen, *Ad Autolyicum*, 2, 4: PG 6, 1052.

¹²⁹ vrt. Ps. 51:12.

¹³⁰ vrt. 1 Moos. 1:3.

¹³¹ vrt. 2 Kor. 4:6.

¹³² vrt. 1 Moos. 1:26.

¹³³ vrt. Ps. 19:2–5.

¹³⁴ vrt. Job 42:3.

1:4,10,12,18,21,31). Jumala on tahtonut luomakunnan lahjaksi ihmiselle, hänelle säädetyksi ja hänen haltuunsa uskotuksi perinnöksi. Kirkon tulisi yhä uudestaan painottaa sitä, että luomistyö, siis myös aineellinen maailma, on hyvä.¹³⁵ 339, 41, 1147, 358, 2415

JUMALA ON LUOMAKUNNAN YLÄPUOLELLA JA SIINÄ LÄSNÄ

300. Jumala on kaikkia tekojaan äärettömästi suurempi.¹³⁶ ”Sinä olet asettanut valtasuuruutesi taivaitten ylitse” (Ps. 8:2); ”Tutkimaton on hänen suuruutensa” (Ps. 145:3). Mutta koska hän on suvereeni ja vapaa Luoja, kaiken olemassaolevan alkusyy, hän on luomansa sisimmässä läsnä: ”Hänessä me elämme, liikumme ja olemme” (Apt. 17:28). Pyhän Augustinuksen mukaan Jumala on ”korkeampi kuin mikään oma korkeuteni ja sisempi kuin oma simpäni”.¹³⁷ 42, 223

JUMALA PITÄÄ LUOMAKUNNAN VOIMASSA JA KANTAA SITÄ

301. Jumala ei jätä luotujaan luomistyön päätyttyä oman itsensä varaan. Hän ei ainoastaan anna luomakunnalleen sen olemista ja olemassaoloa, vaan jokaisena silmänräpäyksenä pitää sen olemisessa, antaa sille mahdollisuuden toimia ja johtaa sen päämääräänsä. Tieto siitä, että kaikki on täydellisesti riippuvaista Luojusta, johtaa viisauteen ja vapauteen, iloon ja luottamukseen. 1951, 396

”Sillä sinä rakastat kaikkia olevaisia, etkä inhoa ainoatakaan niistä, jotka olet tehnyt; et sinä myöskään ole luonut mitään, mitä vihaisit. Ja kuinka voisi mikään pysyä ilman sinun tahtoasi, taikka kuinka voisi säilyä se, jota et sinä ole kutsunut eloon? Mutta sinä säälit kaikkia, koska ne ovat sinun, oi Herra, joka rakastat eläviä”(Viis. 11:24–26).

V Jumala toteuttaa suunnitelmansa: Jumalan kaitselmus

302. Luomakunnalla on oma hyvyytensä ja täydellisyytensä. Se ei kuitenkaan lähtenyt Luojan kädestä täysin valmiina. Se on luotu niin, että se on vielä ”matkalla” (*in statu viae*) saavuttaakseen lopullisen täydellisyytensä, jonka Jumala on sille suunnitellut. Ohjausta, jolla Jumala johtaa luomakuntaansa tätä täydellisyyttä kohti, kutsumme ”Jumalan kaitselmukseksi”.

”Kaitselmuksellaan Jumala suojelee ja hallitsee kaikkea luomaansa: ’sillä se ulottuu voimallisesti maailman äärestä toiseen, ja kaiken se ohjaa hyvin’ (Viis. 8:1), sillä ’kaikki on alastonta ja paljastettua hänen silmäinsä edessä’ (Hepr. 4:13), vieläpä

¹³⁵ pyhä Leo Suuri, Epistula *Quam laudabiliter*: DS 286; Bragan I konsiili: DS 455–463; Lateraanin IV kirk.kok.: DS 800; Firenzen kirk.kok.: DS 1333; Vatikaanin I kirk.kok. konstituutio *Dei Filius*, c. 1: DS 3002.

¹³⁶ vrt. Sir. 43:30.

¹³⁷ pyhä Augustinus, *Tunnustuksia*, 3, 6, 11: PL 32, 688.

kaikki sekini, mikä tulee olemaan seurauksena luontokappaleiden vapaasta toiminnasta.”¹³⁸

303. Raamattu todistaa yksimielisesti: Kaitselmuksen huolenpito on *konkreettista* ja *välitöntä*. Se huolehtii kaikesta, vähäisimmistäkin pikkuseikoista maailmanhistorian suuriin tapahtumiin asti. Pyhät kirjoitukset puhuvat hyvin päättäväisesti Jumalan ehdottomasta suvereeniudesta tapahtumien kulussa: ”Meidän Jumalamme on taivaassa. Kaiken, mitä hän tahtoo, hän myös tekee” (Ps. 115:3). Ja Kristus on se, ”jonka avaamaa ovea ei kukaan sulje, hän, jonka sulkemaa ovea ei kukaan avaa” (Ilm. 3:7). ”Ihminen kaavailee monenlaista, mutta kaikki käy Herran tahdon mukaan” (Sananl. 19:21) 269

304 Niinpä Pyhä Henki, Raamatun pääkirjoittaja, puhuu usein Jumalan teoista mainitsematta niiden toissijaisia syitä. Se ei ole primitiivistä puhetapaa, vaan syvälinen tapa muistuttaa Jumalan ensisijaisuudesta ja hänen ehdottomasta herruudestaan historiassa ja maailmassa;¹³⁹ näin se kasvattaa luottamaan häneen. Psalmirukous on ainoa laatuinen koulu tähän luottamukseen.¹⁴⁰ 2568

305. Jeesus vaatii lapsenomaista antautumista taivaallisen Isän kaitselmukselle, joka huolehtii lastensa vähäisimmistäkin tarpeista: ”Älkää siis murehtiko: ’Mitä me nyt syömme?’ tai ’Mitä me juomme?’ ... Teidän taivaallinen Isänne tietää kyllä, että te tarvitsette kaikkea tätä. Etsikää ennen kaikkea Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskasta tahtoaan, niin teille annetaan kaikki tämäkin” (Matt. 6:31–33).¹⁴¹ 2115

KAITSELMUS JA TOISSIJAISET SYYT

306. Jumala on suunnitelmansa suvereeni valtiasta. Mutta sen toteuttamisessa hän käyttää myös luotujensa myötävaikutusta. Se ei ole merkki heikkoudesta vaan ilmaus hänen suuruudestaan ja hyvyydestään. Sillä Jumala ei anna luoduilleen ainoastaan olemassaoloa vaan hän tunnustaa heille myös arvon toimia itse, olla toisilleen syy ja alku ja osallistua sillä tavalla hänen suunnitelmansa toteuttamiseen. 1884, 1951

307. Jumala suo ihmiselle jopa mahdollisuuden osallistua vapaaehtoisesti hänen kaitselmukseensa uskonnolla ihmiselle vastuun maasta: ihmisen tulee ”ottaa se valtaansa” ja vallita sitä.¹⁴² Jumala antaa ihmisille mahdollisuuden olla järkeään käyttäviä, vapaita syitä luomistyön täydellistämiseksi ja sen saattamiseksi sopusointuun oman ja lähimmäistensä hyvän kanssa. Ihmiset ovat usein tietämättään Jumalan työtovereita, mutta voivat osallistua Jumalan suunnitelmaan myös tietoisesti teoillaan, rukouksillaan ja myös kärsi-

¹³⁸ Vatikaanin I kirkkokok., konstituutio *Dei Filius*, c.1: DS 3003.

¹³⁹ vrt. Jes. 10:5–15; 45:5–7; 5 Moos. 32:39; Sir. 11:14.

¹⁴⁰ vrt. esim. Ps. 22; 32; 35; 103; 138.

¹⁴¹ vrt. Matt. 10: 29–31.

¹⁴² vrt. 1 Moos. 1:26–28.

myksillään.¹⁴³ Näin heistä tulee kokonaisesti ”Jumalan työtovereita”¹⁴⁴ hänen valtakuntansa työssä (1 Kor. 3:9).¹⁴⁵ 106, 373, 1954, 2427, 2738, 618, 1505

308. Uskoon Jumalasta Luojana kuuluu erottamattomasti se totuus, että Jumala toimii kaikissa luotujensa teoissa. Hän on ensimmäinen syy, joka vaikuttaa toissijaisissa syissä ja niiden kautta. ”Jumala saa teissä aikaan sen, että tahdotte tehdä ja myös teette niin kuin on hänen hyvä tarkoituksensa” (Fil. 2:13).¹⁴⁶ Tämä totuus ei heikennä luodun arvoa, vaan korottaa sitä. Luotu, jonka Jumalan voima, viisaus ja hyvyys on nostanut olemattomuudesta, ei kykene mihinkään, jos se leikataan irti alkuperästään, sillä ”ilman Luojaa luontokappale raukeaa tyhjiin”.¹⁴⁷ Vielä vähemmän se voi saavuttaa lopullista päämääräänsä ilman armon apua.¹⁴⁸ 970

KAITSELMUS JA PAHAN AIHEUTTAMA LOUKKAUS

309. Mutta jos Jumala, kaikkivaltias Isä, järjestyneen ja hyvän maailman Luoja, huolehtii kaikista luoduistaan, miksi sitten on olemassa paha? Kaikki pikaiset vastaukset tähän ahdistavaan ja väistämättömään, tuskalliseen ja salaperäiseen kysymykseen ovat riittämättömiä. Kristillinen usko on kokonaisuudessaan vastaus tähän kysymykseen. Vastaukseen sisältyvät luomakunnan hyvyys, synnin murhenäytelmä, Jumalan kärsivällinen rakkaus, jolla hän kohtaa ihmisen ja jota hän toteuttaa liittosuhteissaan, Poikansa pelastavassa ihmiseksi tulossa, Pyhän Hengen vuodattamisessa, kirkon yhteisössä ja sakramenttien voimassa ja kutsumalla vapaiksi luomansa ihmiset autuaaseen elämään kutsulla, jonka vastaanottamiseen hän on heitä jo etukäteen valmistanut, mutta jonka he voivat – ja tämä on pahan kauhistava mysteeri – jo alkuunsa torjua. *Kristillisessä sanomassa ei ole yhtään kohtaa, joka ei sisältäisi myös vastausta pahan ongelmaan.* 164, 385, 2805

310. Mutta minkä tähden Jumala ei ole luonut niin täydellistä maailmaa, ettei siinä voisi olla mitään pahaa? Äärettömässä voimassaan Jumala voisi luoda aina jotakin parempaa.¹⁴⁹ Äärettömässä viisaudessaan ja hyvydessään Jumala kuitenkin tahtoi vapaalla päätöksellään luoda maailman, joka on ”tiellä” lopullista täydellisyyttään kohti. Jumalan suunnitelman mukaan tässä muuttamisessa eräitä olemisen muotoja ilmaantuu ja toisia katoaa, täydellisempien rinnalla esiintyy myös vähemmän täydellisiä ja luonnon rakennelmien syntyminen rinnalla myös niiden tuhoutumista. Niin kauan kuin luo-

¹⁴³ vrt. Kol. 1:24.

¹⁴⁴ vrt. 1 Tess. 3:2.

¹⁴⁵ vrt. Kol 4:11.

¹⁴⁶ vrt. 1 Kor. 12:6.

¹⁴⁷ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 36.

¹⁴⁸ vrt. Matt. 19:26; Joh. 15:5; Fil. 4:13.

¹⁴⁹ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* I, 25, 6.

mistyö ei vielä ole saavuttanut täyttymystään, fyysisen hyvän rinnalla esiintyy siis myös *fyysistä paha*.¹⁵⁰ 412, 1042–1050, 342

311. Enkelien ja ihmisten, jotka ovat älyllisiä ja vapaita luotuja olentoja, täytyy suunnistaa vapaan valinnan perusteella lopullista määräänsä kohti ja antaa sille rakkaudesta etusija. Siksi he voivat myös poiketa tältä tieltä, ja he todellisuudessa ovatkin tehneet syntiä. Näin maailmaan on tullut *moraalinen paha*, joka on paljon vakavampaa kuin fyysinen paha. Jumala ei ole millään tavalla, ei suoranaisesti eikä välillisesti, moraalisen pahan syy.¹⁵¹ Hän sallii sen kuitenkin, koska hän kunnioittaa luotujensa vapautta, ja hän salatulla tavalla kykenee kääntämään pahan hyväksi: 396, 1849

”Kaikkivaltias Jumala ... ei voisi äärettömässä hyvydessään sietää mitään paha luoduissaan, ellei hän olisi siinä määrin kaikkivaltias ja hyvä, että hän vetää pahasta esiin hyvää.”¹⁵²

312. Niinpä voimme ajan mittaan havaita, että Jumala kykenee kaikkivaltiaassa kaitselmuksessaan saamaan aikaan jotakin hyvää jopa luomiensa olentojen aiheuttaman moraalisen pahan seurauksista. Joosef sanoo veljilleen: ”Te ette siis lähettäneet minua tänne, vaan Jumala ... Te kyllä tarkoititte minulle paha, mutta Jumala käänsi sen hyväksi ... jotta monet ihmiset saisivat jäädä henkiin” (1 Moos. 45:8; 50:20).¹⁵³ Kaikkein suurimmasta moraalisesta pahasta, mikä koskaan on tehty, Jumalan Pojan hylkäämisestä ja murhaamisesta, joka johtuu kaikkien ihmisten synnistä, Jumala on ylitsevuotavassa armossaan¹⁵⁴ tehnyt kaikkein suurimman hyvyyden: Kristuksen kirkastamisen ja meidän lunastuksemme. Tosin paha itsessään ei tästä syystä muutu hyväksi. 598–600, 1994

313. ”Me tiedämme, että kaikki koituu niiden parhaaksi, jotka rakastavat Jumalaa” (Room. 8:28). Pyhät todistavat sen yhä uudestaan: 227

Pyhä Katariina Sienalainen sanoo niille, ”jotka vihastuvat heitä kohdanneesta pahasta ja nousevat kapinaan sitä vastaan: Kaikki johtuu rakkaudesta, kaikki vaikuttaa ihmisen pelastukseksi. Jumala tekee kaiken tätä päämäärää varten”.¹⁵⁵

Pyhä Thomas More lohduttaa tytärtään vähän ennen marttyyrikuolemaansa: ”Ei voi tapahtua mitään, mitä Jumala ei ole tahtonut. Mitä ikinä hän tahtoo, näyttäköön se kuinka pahalta tahansa, on kuitenkin meille parasta.”¹⁵⁶

¹⁵⁰ vrt. pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa contra gentiles*, 3,71.

¹⁵¹ vrt. pyhä Augustinus, *De libero arbitrio*. 1,1,1: PL 32, 1221–1223; pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* I-II, 79, 1

¹⁵² pyhä Augustinus, *Enchiridion de fide, spe et caritate*, 3, 11: PL 40, 236.

¹⁵³ vrt. Tob. 2:12–18 *Vulgata*.

¹⁵⁴ vrt. Room. 5:20.

¹⁵⁵ pyhä Katariina Sienalainen, *Il dialogo della Divina provvidenza*, 138.

¹⁵⁶ Margarita Roper, *Epistula ad Aliciam Allington*, (elokuu 1534). The correspondence of Sir Thomas More.

Ja Juliana Norwichlainen sanoo: ”Jumalan armosta tajusin, että minun täytyy pysyä lujasti uskossa ja yhtä vakaasti nähdä, että kaikesta, miltä se sitten näyttääkin, tulee hyvää ... Ja sinäkin saat nähdä, että kaikki, kaikki tulee hyväksi”¹⁵⁷.

314. Uskomme vakaasti, että Jumala on maailman ja historian Herra. Kuitenkaan emme useinkaan tunne hänen kaitselmuksensa teitä. Vasta lopussa, kun osittainen tietämismme on päättynyt ja katselemme Jumalaa ”kasvoista kasvoihin” (1 Kor. 13:12), käsitämme kokonaan tiet, joita pitkin Jumala johtaa luomakuntansa jopa pahan ja synnin murhenäytelmien kautta lopulliseen sapatinlepoon,¹⁵⁸ jota varten hän on taivaan ja maan luonut. 1040, 2550

LYHYESTI

315. Luomalla maailman ja ihmisen Jumala on antanut ensimmäisen ja kaikenkattavan todistuksen kaikkivaltiaasta rakkaudestaan ja viisaudestaan samoin kuin ensimmäisen tiedon ”armopäätöksestään”, joka toteutuu uudessa luomisessa Kristuksessa.
316. Luomistyö luetaan erityisesti Isän teoksi, mutta samalla on uskontoisuus myös se, että Isä, Poika ja Pyhä Henki ovat yksi ainoa, jakamaton luomisen alkuperä.
317. Jumala on yksin luonut maailmankaikkeuden vapaasti, välittömästi ja ilman minkäänlaista apua.
318. Yhdelläkään luodulla ei ole sitä ääretöntä voimaa, joka välttämättä tarvitaan ”luomiseen” sanan varsinaisessa merkityksessä, eli tuottamaan sellaista, mikä ei ylipäänsä sitä ennen ollut olemassa, ja antamaan sille elämää, kutsumaan sen olemassaoloon ”tyhjistä” (ex nihilo).¹⁵⁹
319. Jumala on luonut maailman näyttääkseen kirkkautensa ja jakaakseen sitä. Osallistuminen Jumalan totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen on se kirkkaus, jota varten Jumala on luotunsa luonut.
320. Jumala, joka on luonut maailmankaikkeuden, säilyttää sen olemassaolossa Sanallaan, Pojassaan, joka ”ylläpitää kaikkea olemassa olevaa sanansa voimalla” (Hepr. 1:3), ja Luoja-Hengellään, joka antaa elämän.

¹⁵⁷ Juliana Norwichlainen, *Revelatio* 13, 32

¹⁵⁸ vrt. 1 Moos. 2:2.

¹⁵⁹ vrt. Sacra Congregatio Studiorum, *Decretum* (27.7.1914): DS 3624.

321. Jumalallinen kaitselmus tarkoittaa johdatusta, jolla Jumala ohjaa kaikkia luotuja viisaasti ja rakastaen niiden lopullista päämäärää kohti.
322. Kristus kehottaa meitä jättäytymään lapsenomaisesti taivaallisen Isämme kaitselmukseen varaan,¹⁶⁰ ja apostoli Pietari sanoo siitä: ”Heittäkää kaikki murheenne hänen kannettavakseen, sillä hän pitää teistä huolen” (1 Piet. 5:7).¹⁶¹
323. Jumalan kaitselmus tekee työtään myös luotujen olentojen toiminnan kautta. Jumala antaa ihmiselle mahdollisuuden vapaasti osallistua hänen suunnitelmansa toteuttamiseen.
324. Se että Jumala sallii fyysisen ja moraalisen pahan, on salaisuus, joka saa valoa hänen Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa. Kristus kuoli ja nousi kuolleista voittaakseen pahan. Usko antaa meille varmuuden, ettei Jumala sallisi pahaa, ellei hän tavalla, jonka käsitämme täydellisesti vasta ikuisessa elämässä, saisi jopa pahastakin aikaan hyvää.

5. osa

TAIVAS JA MAA

325. Apostolinen uskontunnustus tunnustaa, että Jumala on ”taivaan ja maan Luoja”.¹⁶² Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus täydentää sitä ja sanoo hänen olevan ”kaikkien näkyväisten ja näkymättömien Luoja”.¹⁶³
326. Sanapari ”taivas ja maa” tarkoittaa Raamatussa kaikkea, mikä on olemassa, koko luomakuntaa. Sanat ilmaisevat myös sen, mikä luomistyön piirissä sekä yhdistää että erottaa taivaan ja maan. ”Maa” on ihmisten maailma.¹⁶⁴ ”Taivas” tai ”taivaat” voi merkitä näkyvää taivaankantta,¹⁶⁵ mutta myös varsinaista Jumalan ”sijaintipaikkaa” – hänhän on Isämme taivaassa (Matt. 5:16)¹⁶⁶ – ja siitä johtuen taivasta myös lopullisena kirkkautena. Lisäksi taivaalla tarkoitetaan Jumalaa ympäröivien henkiolentojen, enkelien ”sijaintipaikkaa”. 290, 1023, 2794
327. Lateraanin IV kirkolliskokouksen uskontunnustus lausuu, että Jumala ”aikojen alussa loi tyhjästä molemmat luomakunnat, henkisen ja ruumiilli-

¹⁶⁰ vrt. Matt. 6:26–34.

¹⁶¹ vrt. Ps. 55:2.

¹⁶² DS 30.

¹⁶³ DS 150.

¹⁶⁴ vrt. Ps. 115:16.

¹⁶⁵ vrt. Ps. 19:2.

¹⁶⁶ vrt. Ps. 115:16.

sen, nimittäin enkelit ja aineellisen maailman, ja sen jälkeen ihmisen, joka koostuu sekä hengestä että ruumiista”.¹⁶⁷ 296

I Enkelit

ENKELIEN OLEMASSAOLO ON USKONTOTUUS

328. Uskontotuus on, että on olemassa henkisiä, ruumiittomia olentoja, joi-
ta Raamattu tavallisesti kutsuu ”enkeleiksi”. Tämän todistavat yhtä selkeäs-
ti sekä Raamattu että yksimielinen traditio. 150

KEITÄ ENKELIT OVAT?

329. Pyhä Augustinus sanoo: ”Enkeli tarkoittaa virkaa, ei luontoa. Jos kysyt heidän luontoaan, he ovat henkiä; jos kysyt heidän virkaansa, he ovat enkeleitä. Olemuksensa puolesta he ovat henkiä, toimintansa puolesta enkeleitä”.¹⁶⁸ Koko olemassaolonsa puolesta enkelit ovat Jumalan *palvelijoita* ja sanansaattajia. Koska he saavat ”joka hetki katsella minun taivaallisen Isäni kasvoja” (Matt. 18:10), he täyttävät Jumalan käskyt hänen sanalleen kuuli-
laisina (Ps. 103:20).

330. Täysin *henkisinä* luotuina olentoina heillä on ymmärrys ja tahto, he ovat persoonallisia¹⁶⁹ ja kuolemattomia¹⁷⁰ olentoja. Täydellisyydessä he ovat kaikkia näkyviä luotuja olentoja korkeampia. Siitä todistaa heidän kirkkaudentensa loisto.¹⁷¹

KRISTUS ”KAIKKIEN ENKELIENSÄ KANSSA”

331. Kristus on enkelimaailman keskus. Enkelit ovat hänen enkeleitään: ”Kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa ...” (Matt. 25:31). Enkelit ovat hänen, koska heidät on luotu *hänen kauttaan* ja *häneen*: ”Hänen välityksellään luotiin kaikki, kaikki mitä on taivaissa ja maan päällä, näkyvä ja näkymätön, valtaistuimet, herruudet, kaikki vallat ja voimat. Kaikki on luotu hänen kauttaan ja häntä varten” (Kol. 1:16). Enkelit ovat Kristuksen varsinkin siksi, että hän on tehnyt heistä pelastussuunnitelmansa sanansaattajia: ”Eivätkö enkelit ole palvelevia henkiä? Heidät lähetetään palvelemaan niitä, jotka saavat osakseen autuuden” (Hepr. 1:14).
291

¹⁶⁷ Lateraanin IV kirk.kok., Cap 1, *De fide catholica*: DS 800; vrt. Vatikaanin I kirk.kok., konstituutio *Dei Filius*, c. 1: DS 3002; Paavali VI, *Sollemnis Professio Fidei* 8, AAS 60.

¹⁶⁸ pyhä Augustinus, *Enarratio in Psalmum* 130: 1, 15: PL 37, 1348–1349.

¹⁶⁹ vrt. Pius XII, ensyklika *Humani generis*: DS 3891.

¹⁷⁰ vrt. Luuk. 20:36.

¹⁷¹ vrt. 5 Moos. 10:9–12.

332. He ovat olemassa maailman luomisesta asti¹⁷² ja ovat olemassa koko pelastushistorian ajan; he julistavat läheltä tai kaukaa pelastusta ja palvelevat Jumalan suunnitelman toteutumista. He sulkevat maallisen paratiisin,¹⁷³ suojelevat Lootia,¹⁷⁴ pelastavat Hagarin ja lapsen,¹⁷⁵ estävät Abrahamin kättä iskemästä,¹⁷⁶ välittävät kansalle lain,¹⁷⁷ johtavat Jumalan kansan kulkua,¹⁷⁸ ilmoittavat lasten syntymää,¹⁷⁹ välittävät Jumalan kutsun¹⁸⁰ ja ovat profeettojen rinnalla¹⁸¹ mainitaksemme vain joitakin esimerkkejä. Lopuksi enkeli Gabriel ilmestyy ilmoittamaan Edelläkävijän ja itse Jeesuksen syntymän.¹⁸²

333. Palvovat ja palvelevat enkelit ympäröivät lihaksi tulleen Sanan elämää ihmiseksi tulosta taivaaseen astumiseen asti. Kun Jumala ”tuo Esikoisensa maailmaan, hän sanoo: ’Kaikki Jumalan enkelit kumartakoot häntä’ ” (Hepr. 1:6). Enkelien ylistyslaulu Kristuksen syntyessä – ”Kunnia Jumalalle ...” (Luuk. 2:10) – kaikuu edelleen kirkon ylistyslaulussa. Enkelit suojelevat Jeesus-lasta,¹⁸³ palvelevat Jeesusta autiomaassa,¹⁸⁴ vahvistavat häntä kuolemantuskassa¹⁸⁵ ja olisivat myös voineet pelastaa hänet vihollisten käsistä,¹⁸⁶ niin kuin kerran Israelin,¹⁸⁷ Enkelit myös ”evankelioivat”¹⁸⁸ julistaessaan ilosanomaa Kristuksen ihmiseksi tulosta¹⁸⁹ ja ylösnousemuksesta.¹⁹⁰ Kristuksen palatessa – senkin enkelit julistavat¹⁹¹ – he toimivat hänen saattueenaan ja palvelevat häntä tuomion yhteydessä.¹⁹² 559

ENKELIT KIRKON ELÄMÄSSÄ

334. Kristuksen paluuseen asti enkelien salaperäinen, väkevä apu koituu kirkon koko elämän hyväksi.¹⁹³

¹⁷² vrt. Job. 38:7, jossa enkeleitä kutsutaan ”Jumalan pojiksi”.

¹⁷³ vrt. 1 Moos. 3:24.

¹⁷⁴ vrt. 1 Moos. 19.

¹⁷⁵ vrt. 1 Moos. 21:17.

¹⁷⁶ vrt. 1 Moos. 22:11.

¹⁷⁷ vrt. Apt. 7:53.

¹⁷⁸ vrt. 2 Moos. 23:20–23.

¹⁷⁹ vrt. Tuom. 13.

¹⁸⁰ vrt. Tuom. 6:11–24; Jes. 6:6.

¹⁸¹ vrt. 1 Kun. 19:5.

¹⁸² vrt. Luuk. 1:11,26.

¹⁸³ vrt. Matt. 1:20; 2:13,19.

¹⁸⁴ vrt. Mark. 1:12; Matt. 4:11.

¹⁸⁵ vrt. Luuk. 22:43.

¹⁸⁶ vrt. Matt. 26:53.

¹⁸⁷ vrt. 2 Makk. 10:29–30; 11:8.

¹⁸⁸ vrt. Luuk. 2:10.

¹⁸⁹ vrt. Luuk. 2:8–14.

¹⁹⁰ vrt. Mark. 16:5–7.

¹⁹¹ vrt. Apt. 1:10–11.

¹⁹² vrt. Matt. 13:41; 25:31; Luuk. 12:8–9.

¹⁹³ vrt. Apt. 5:18–20; 8:26–29; 10:3–8; 12:6–11; 27:23–25.

335. Liturgiassaan kirkko liittyy enkeleihin palvoessaan kolminverroin pyhää Jumalaa,¹⁹⁴ pyytää heidän apuaan (kuten hautajaisliturgian¹⁹⁵ rukouksessa *In paradisum deducant te angeli ...*”, ”viekööt enkelit sinut paratiisiin ...” tai bysanttilaisen liturgian ”Kerubiveisussa”¹⁹⁶) ja muistaa erityisellä tavalla liturgianvietossa joitakin enkeleitä (pyhää Mikaelia, pyhää Gabrielia ja pyhää Rafaelia sekä suojelusenkeleitä). 1138

336. Enkelit ympäröivät huolenpidollaan¹⁹⁷ ja esirukouksillaan ihmiselämää¹⁹⁸ sen alusta alkaen¹⁹⁹ aina kuolemaan asti.²⁰⁰ ”Jokaisen uskovan rinnalla seisoo enkeli suojelijana ja paimenena johtamassa häntä elämään.”²⁰¹ Kristillinen elämä on jo täällä maan päällä osallisuutta Jumalan toisiinsa yhdistämien enkelien ja ihmisten autuaaseen yhteisöön. 1020

II Näkyvä maailma

337. Jumala itse on luonut näkyvän maailman, sen kaiken rikkauden, moninaisuuden ja järjestyksen. Raamattu kuvaa luomistyötä vertauskuvallisesti Jumalan kuutena ”työpäivänä”, jotka päättyvät seitsemännen päivän ”lepoon”.²⁰² Raamattu opettaa luomisesta puhuessaan totuuksia, jotka Jumala on ilmoittanut pelastukseemme:²⁰³ ”Uskovien tulee tunnustaa koko luomakunnan sisäinen olemus, sen arvo ja sen suuntautuminen Jumalan ylistykseen.”²⁰⁴ 290, 293

338. *Ei ole olemassa mitään, mikä ei olisi saanut olemassaoloaan Luojalta.* Maailma alkoi, kun Jumala loi sen sanallaan tyhjästä. Kaikilla olemassaolevilla olennoilla, koko luonnolla, ihmiskunnan koko historialla on juurensa tässä alkutapahtumassa. Tässä alussa maailma on muodostettu ja aika alkanut.²⁰⁵ 297

339. *Kaikella luodulla on oma hyvyytensä ja täydellisyytensä.* Jokaisesta ”kuutena päivänä” tehdystä työstä sanotaan: ”Ja Jumala näki, että se oli hyvä.” ”Itse luomisen perusteella näet kaikki oliot saavat niille ominaisen lujuuden, totuuden ja hyvyyden sekä omat lait ja oman järjestyksen.”²⁰⁶ Eri-laiset luodut olennot heijastavat Jumalan tahtomassa itsenäänolemisessaan,

¹⁹⁴ vrt. Eukaristisen rukouksen ”*Sanctus*”: *Missale Romanum*.

¹⁹⁵ *Hautajaisliturgia*, 50.

¹⁹⁶ pyhän Johannes Khrysostomoksen liturgian *Kerubiveisu*: Bysanttilainen liturgia.

¹⁹⁷ vrt. Ps 34:8; 91:10–13.

¹⁹⁸ vrt. Job 33:23–24; Sak. 1:12; Tob. 12:12.

¹⁹⁹ vrt. Matt. 18:10.

²⁰⁰ vrt. Luuk. 16:22.

²⁰¹ pyhä Basileios Suuri, *Adversus Eunomium*, 3, 1: PG 29, 656.

²⁰² vrt. 1 Moos. 1:1–2:4.

²⁰³ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 11.

²⁰⁴ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio kirkosta, *Lumen gentium*, 36.

²⁰⁵ vrt. pyhä Augustinus, *De Genesi contra Manichaeos*, 1,2,4: PL 36, 175.

²⁰⁶ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 36.

kukin tavallaan, säteen Jumalan äärettömästä viisaudesta ja hyvyydestä. Siksi ihmisen tulee kunnioittaa jokaisen luodun hyvää luontoa ja varoa käyttämästä niitä vastoin niiden omaa järjestystä. Muutoin halveksimme Luojaa, ja siitä koituu ihmiselle ja hänen ympäristölleen turmiollisia seurauksia. 2501, 299, 226

340. *Jumalan tahdosta luodut ovat toisistaan riippuvaisia.* Aurinko ja kuu, setri ja kedon kukat, kotka ja varpunen – mitä moninaisin erilaisuus ja eriarvoisuus luonnossa sanoo, ettei mikään luotu ole kylliksi itsessään, vaan kaikki luodut ovat olemassaolossaan toisistaan riippuvaisia, jotta ne toisiaan palvellen täydentäisivät toisiaan. 1937

341. *Maailmankaikkeuden kauneus:* luodun maailman järjestyneisyys ja harmonia ilmenevät olemisen muotojen erilaisuudessa ja keskinäisissä suhteissa. Ihminen paljastaa niissä vähitellen luonnonlakeja. Ne herättävät tiedemiehen ihailun. Luomakunnan kauneus heijastaa Luojan ääretöntä kauneutta. Sen tulisi herättää kunnioitusta ja saada ihminen alistamaan ymmärryksensä ja tahtonsa Luojalles. 283, 2500

342. ”Kuusipäiväinen työjakso” ilmentää *luotujen arvojärjestystä*; luomistyö etenee vähemmän täydellisestä täydellisempään. Jumala rakastaa kaikkia luotujaan,²⁰⁷ hän ottaa huomaansa jokaisen, varpusenkin. Ja kuitenkin Jeesus sanoo: ”Olettehan te arvokkaampia kuin kaikki varpuset” (Luuk. 12:7) ja: ”Onhan ihminen paljon arvokkaampi kuin lammas” (Matt. 12:12). 310

343. *Ihminen on luomistyön huipentuma.* Jumalan innoittama kertomus ilmaisee sen erottamalla ihmisen luomisen selkeästi muusta luomistyöstä.²⁰⁸ 355

344. *Kaikkien luotujen välillä vallitsee yhteenkuuluvuus,* sillä niillä kaikilla on sama Luoja, ja niiden kaikkien suunta on Luojan kunnia. 293, 1939, 2416, 1218

”Ylistetty olet sinä, Herrani, kaikkine luotuinesi,
varsinkin valtiattaresta, sisar auringosta,
joka tuo meille päivän ja valaisee meitä valollaan.
Se on ihana säteillessään meille loistettaan:
näemme siinä vertauksen sinusta, sinä Korkein ...

Ylistetty olet sinä, Herrani, sisar vedestä,
joka on peräti hyödyllinen ja nöyrä,
kallisarvoinen ja siveä ...

²⁰⁷ vrt. Ps. 145:9.

²⁰⁸ vrt. 1 Moos. 1:26.

Ylistetty olet sinä, Herrani, sisarestamme äiti maasta,
joka kantaa ja ravitsee meitä
ja tuottaa moninaista hedelmää
ja monivärisiä kukkia ja yrttejä ...

Kiittäkää ja ylistäkää Herraani,
antakaa hänelle kiitos ja palvelkaa häntä
antautumalla syvästi hänelle.”²⁰⁹

345. *Sapatti – ”kuuden päivän” päätös.* Raamattu sanoo: ”Näin tulivat valmiiksi taivas ja maa ja kaikki mitä niissä on. Jumala oli saanut työnsä päätökseen, ja seitsemäntenä päivänä hän lepäsi kaikesta työstään. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen” (Gen. 2:1–3). Nämä Hengen innoittamat sanat ovat hyvin sisältörikkaat: 2168

346. Jumala on luomisessa laskenut perustan ja säätänyt lait, jotka pysyvät aina.²¹⁰ Uskova voi elää niiden varassa; hänellä on niissä merkki ja takuu horjumattomasta uskollisuudesta, jolla Jumala pitää liittonsa.²¹¹ Ihmisen puolestaan tulee pysyä uskollisesti tällä perustalla ja kunnioittaa lakeja, jotka Jumala on kirjoittanut luomistyöhönsä. 2169

347. Jumala loi kaiken sapattia silmällä pitäen ja siis jotta häntä kunnioitetaisiin ja palvottaisiin. Jumalanpalvelus on kirjoitettu luomisjärjestykseen.²¹² ”Jumalanpalveluksen tulee aina olla ensimmäisellä sijalla”, sanoo pyhän Benedictuksen sääntö,²¹³ joka näin osoittaa ihmiselle asioiden oikean järjestyksen. 1145–1152

348. Sapatti on Israelin lain keskus. Käskyjen pitäminen merkitsee elämistä Jumalan viisauden ja tahdon mukaisesti, jotka käyvät ilmi hänen luomistyöstään. 2172

349. *Kahdeksas päivä.* Mutta meille on koittanut uusi päivä, Kristuksen ylösnousemuksen päivä. Seitsemäs päivä päättää ensimmäisen luomisen. Kahdeksantena päivänä alkaa uusi luominen. Näin luomistyö huipentuu luomista suurempaan lunastuksen työhön. Ensimmäinen luominen saa tarkoituksen ja saavuttaa huipentumansa Kristuksessa tapahtuvassa uudessa luomisessa, joka voittaa ensimmäisen kirkkaudessa.²¹⁴ 2174, 1046

LYHYESTI

350. Enkelit ovat luotuja henkiolentoja, jotka lakkaamatta osoittavat kunnioitusta Jumalalle ja palvelevat muita luotuja Jumalan pelastussuunnitelmassa: ”Enkelit vaikuttavat kaikissa hyvissä töissämme.”²¹⁵

²⁰⁹ pyhä Franciscus Assisilainen, *Aurinkolaulu*.

²¹⁰ vrt. Hepr. 4:3–4.

²¹¹ vrt. Jer. 31:35–37; 33:19–26.

²¹² vrt. 1 Moos. 1:14.

²¹³ pyhä Benedictus, *Regula*, 43,3: PL 66, 675.

²¹⁴ vrt. *Pääsiäisvigilia* 24: rukous ensimmäisen lukukappaleen jälkeen: Missale Romanum.

²¹⁵ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* I, 114, 3 ad 3.

351. Enkelit ympäröivät Kristusta, Herraansa. He palvelevat häntä erityisesti hänen täyttäessään pelastavaa tehtäväänsä ihmisten hyväksi.
352. Kirkko kunnioittaa enkeleitä, jotka saattavat sitä sen maallisella vaeluksella ja suojelevat jokaista ihmistä.
353. Jumala on tahtonut, että kaikki luodut ovat keskenään erilaisia, että niillä on kullakin omat lahjansa, että ne ovat toisistaan riippuvaisia ja että niillä on tietty keskinäinen järjestys. Hän on säätänyt kaikki aineelliset luodut ihmissuvun hyväksi. Ihminen ja hänen kauttaan koko luomakunta on luotu Jumalan kunniaksi.
354. Olioiden luonnosta ilmenee, että luomiseen on kirjoitettu tietyt lait ja niiden keskinäiset suhteet. Niiden kunnioittaminen on viisauden lähdekohta ja moraalien perusta.

6. osa

IHMINEN

355. ”Ja Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät” (1 Moos. 1:27). Ihmisellä on luomisessa erityisasema: hänet on luotu ”Jumalan kuvaksi” (I); hänen luonnossaan yhdistyvät henkinen ja aineellinen maailma (II); hänet on luotu ”mieheksi ja naiseksi” (III); Jumala on tehnyt hänestä ystävänsä (IV). 1700, 343

I ”Jumalan kuvaksi”

356. Kaikista näkyvistä luoduista olennoista ihminen on ainoa, joka kykenee ”tuntemaan Luojansa ja rakastamaan häntä”;²¹⁶ hän on ”ainoa olento maailmassa, jonka Jumala on tahtonut luoda tämän itsensä takia”.²¹⁷ Ihminen yksin on kutsuttu osalliseksi Jumalan elämästä hänen tuntemisessaan ja häntä rakastaen. Tähän hänet on luotu, ja se on hänen arvokkuutensa ensisijainen perusta: 1703, 2258, 225

”Mistä syystä olet korottanut ihmisen niin suureen arvoon? Syy on sanomattoman suuri rakkautesi, jossa näit luotusi itsessäsi ja rakastuit siihen, sillä sinä loit sen rakkaudesta, rakkaudesta olet antanut sille luonnon, joka kykenee iloitsemaan sinussa, joka olet ikuinen hyvä.”²¹⁸ 295

²¹⁶ Vatikaanin II kirkkokokous, pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 12.

²¹⁷ sama, 24.

²¹⁸ pyhä Katariina Sienalainen, *Il dialogo della Divina provvidenza*, 13.

357. Koska ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, hänellä on *persoonan arvo*. Hän ei ole vain jotakin, vaan joku. Hän pystyy tuntemaan itsensä, olemaan oma herransa, antamaan itsensä vapaaehtoisesti ja solmimaan suhteita toisiin persooniin. Armosta hän on saanut kutsun liittoon Luojansa kanssa, jotta hän vastaisi Luojalleen uskossa ja rakkaudessa. Kukaan muu ei voi antaa vastausta hänen puolestaan. 1935, 1877

358. Jumala on luonut kaiken ihmistä varten,²¹⁹ mutta ihminen itse on luotu palvelemaan Jumalaa, rakastamaan häntä ja tuomaan koko luomakunnan hänelle: 299, 901

”Mikä on se olento, jota kohtaan on luomisessa osoitettu näin suuri arvonanto? Se on ihminen, suuri, ihmeteltävä, elävä hahmo, jolla on Jumalan silmissä suurempi arvo kuin millään muulla luodulla. Ihminen: häntä varten ovat olemassa taivas ja maa ja meri ja koko luomakunta. Jumala panee hänen pelastukselleen niin suuren arvon, ettei säästä hänen tähtensä edes ainosyntyistä Poikaansa. Jumala pani kii-reesti kaikki voimat liikkeelle saadakseen ihmisen tulemaan luokseen ja istumaan oikealle puolelleen.”²²⁰

359. ”Ihmisen salaisuus ei tule itse asiassa todella selvästi näkyviin muutoin kuin lihaksi tulleen Sanan salaisuuden kautta”²²¹. 1701

”Pyhä apostoli Paavali puhuu kahdesta ihmisestä, joista ihmissuku on alkuisin: Aadamista ja Kristuksesta ... Paavali sanoo: Ensimmäisestä ihmisestä, Aadamista, tuli elävä olento. Mutta viimeisestä Aadamista tuli eläväksi tekevä henki. Viimeinen on luonut ensimmäisen ja antanut tälle myös sielun, jotta hänestä tulisi elävä ... Viimeinen Adam painoi luomisessa kuvansa ensimmäiseen. Siitä johtuu, että viimeinen otti ensimmäiseltä hänen hahmonsä ja sai hänen nimensä, jotta ei kadottaisi sitä, mikä on tehty hänen kuvakseen. Ensimmäinen Adam, viimeinen Adam: Ensimmäisellä on alkunsa, viimeisellä ei ole loppua, koska viimeinen on itse asiassa ensimmäinen. Hänhän sanoo: ’Minä olen alfa ja omega’.”²²² 388, 411

360. *Ihmiskunta muodostaa yhteisen alkuperänsä perusteella ykseyden*. Sil-lä ”yhdestä ihmisestä hän on luonut koko ihmissuvun” (Apt. 17:26).²²³ 225, 404, 775, 831, 842

”Meille avautuu ihmeellinen näkymä ihmiskunnasta, jonka ykseys nousee sen yhteisestä alkuperästä Jumalassa ... Ihmisluonnon ykseys, jossa kaikki ihmiset koostuvat samalla tavoin aineellisesta ruumiista ja henkisestä, kuolemattomasta sielusta; välittömän päämäärän ja maailmassa suoritettavan tehtävän ykseys; asuinsijan ykseys: ihmiskunta sai asuinsijakseen maan, jonka hyvyyksiä kaikki ihmiset voivat luonnonoikeuden perusteella käyttää elämänsä ylläpitämiseen ja kehittämiseen; yli-luonnollisen päämäärän ykseys: Jumala itse, jota kohti kaikkien tulee pyrkiä; tämän päämäärän saavuttamisessa tarvittavien välineiden ykseys; ... Jumalan pelastus-tö ykseys, joka toteutui kaikkia ihmisiä varten Kristuksessa.”²²⁴

²¹⁹ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 12; 24; 39.

²²⁰ pyhä Johannes Khrysostomos, *Sermones in Genesim*, 2,1: PG 54, 587–588.

²²¹ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 22.

²²² pyhä Petrus Chrysologus, *Sermones*, 117, 1–2: PL 52, 520.

²²³ vrt. Tob. 8:6.

²²⁴ Pius XII, ensyklika *Summi Pontificatus*; vrt. Vatikaanin II kirk.kok., julistus *Nostra Aetate* 1.

361. Tämä ”solidaarisuuden ja rakkauden”²²⁵ laki takaa sen, että kaikki ihmiset ovat todella veljiä ja sisaria persoonien, kulttuurien ja kansojen suu-
resta moninaisuudesta huolimatta. 1939

II ”Ruumiina ja sieluna yksi”

362. Jumalan kuvaksi luotu ihminen on yhtäaikaan ruumiillinen ja henkinen olento. Raamatun kertomus esittää sen vertauskuvallisesti sanoessaan: ”Herra Jumala muovasi maan tomusta ihmisen ja puhalsi hänen sieraimiinsa elämän henkäyksen. Näin ihmisestä tuli elävä olento” (1. Moos. 2:7). Jumala on *tahtonut* koko ihmisen. 1146, 2332

363. Ilmaisuu ”sielu” merkitsee Raamatussa usein ihmisen *elämää*²²⁶ tai ihmistä kokonaisuutena *persoonana*.²²⁷ Sillä tarkoitetaan myös ihmisen sisintä,²²⁸ kallisarvoisinta hänessä,²²⁹ sitä jossa hän on eniten Jumalan kuva: ”sielu” on ihmisen *henkisen elämänperustan* nimi. 1703

364. Ihmisen *ruumiilla* on oma arvonsa ”Jumalan kuvassa”: se on ihmisruumis juuri siksi, että henkinen sielu on sen elämä. Ihminen on säädetty kokonaisuutena Hengen temppeleiksi Kristuksen ruumiissa.²³⁰ 1004

”Ruumineen ja sieluineen ihminen on yksi kokonaisuus. Juuri ruumiillisen olotilansa takia hän yhdistää itseensä aineellisen maailman eri aineksia, niin että nämä hänen ansiostaan saavuttavat huippukohtansa ja kohottavat äänensä vapaaseen Luojan ylistykseen. Ihminen ei siis saa halveksia ruumiillista elämää, vaan päin vastoin hänen täytyy pitää ruumistansa hyvänä ja kunnioitettavana, koska se on Jumalan luoma ja koska Jumala on viimeisenä päivänä herättävä sen kuolleista”²³¹. 2289

365. Sielun ja ruumiin ykseys on niin syvä, että sielua on pidettävä ruumiin ”muotona”,²³² toisin sanoen henkinen sielu saa aikaan sen, että aineesta muodostettu ruumis on elävä ihmisruumis. Henki ja aine eivät ole ihmisessä kaksi toisiinsa yhdistynyttä luontoa, vaan niiden ykseys muodostaa yhden ainoan luonnon.

366. Kirkko opettaa, että Jumala luo välittömästi jokaisen henkisen sielun²³³ – vanhemmat eivät sitä ”tuota” – ja että se on kuolematon:²³⁴ se ei häviä, kun

²²⁵ Pius XII, ensyklika *Summi Pontificatus*.

²²⁶ vrt. Matt. 16:25–26; Joh. 15:13.

²²⁷ vrt. Apt. 2:41.

²²⁸ vrt. Matt. 26:38; Joh. 12:27.

²²⁹ vrt. Matt. 10:28; 2 Makk. 6:30.

²³⁰ vrt. 1 Kor. 6:19–20; 15:44–45.

²³¹ Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 14.

²³² vrt. Viennen konsiili (v. 1312): DS 902.

²³³ vrt. Pius XII, ensyklika *Humani generis*: DS 3896; Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 8.

²³⁴ vrt. Lateraanin V kirkkokok. (v. 1513): DS 1440.

se kuolemassa erkanee ruumiista, ja ylösnousemuksessa ajan lopussa se yhdistyy uudelleen ruumiiseen. 1005, 997

367. Monasti sielu erotetaan hengestä. Niinpä apostoli Paavali rukoilee: ”Jumala pyhittäköön teidät kokonaan ja varjelkoon koko olemuksenne, teidän henkenne, sielunne ja ruumiinne, niin että olette nuhteettomat Herramme Jeesuksen Kristuksen tullessa” (1 Tess. 5:23). Kirkko opettaa, ettei tällainen erotus jaa sielua kahteen osaan.²³⁵ ”Hengestä” puhuttaessa tarkoitetaan, että ihmiselle on jo luomisessa annettu ylikuonnollinen päämäärä²³⁶, että hänen sielunsa voi tulla korotetuksi Jumalan yhteyteen.²³⁷ 2083

368. Kirkon hengellinen traditio antaa arvoa myös *sydämelle* raamatullisessa merkityksessä ”olemisen perustana” tai ”sisimpänä” (Jer. 31:33), jossa ihminen tekee ratkaisunsa joko Jumalan puolesta tai Jumalaa vastaan.²³⁸ 478, 582, 1431, 1764, 2517, 2562, 2843

III ”Mieheksi ja naiseksi hän heidät loi” 2331–2336

JUMALAN TAHTOMA SAMANLAISUUS JA ERILAISUUS

369. Mies ja nainen ovat *luotuja*, eli *Jumala on tahtonut* heidät toisaalta täydelliseen samanlaisuuteen ja toisaalta mieheksi ja naiseksi. ”Mieheys ja naiseus” ovat siis hyvää ja Jumalan tahtomaa. Kummallakin, sekä miehellä että naisella, on katoamaton arvo, jonka he ovat saaneet välittömästi Jumalalta, Luojaltaan.²³⁹ Kummallakin, sekä miehellä että naisella, on ”Jumalan kuvana” sama arvo. Mieheydessään ja naiseudessaan he heijastavat Luojan viisautta ja hyvyyttä.

370. Jumala puolestaan ei ole millään tavalla ihmisen kuva. Hän ei ole mies eikä nainen. Jumala on pelkkä henki, jossa ei ole sukupuolta. Tosin miehen ja naisen ”täydellisyyksissä” kuvastuu jotakin Jumalan äärettömästä täydellisyydestä, piirteitä äidistä²⁴⁰ ja isästä ja puolisoista.²⁴¹ 42, 239

”TOISIAAN VARTEN” – ”KAHDEN YKSEYS”

371. Jumala on tahtonut *yhteen* luomansa miehen ja naisen myös *toisiaan varten*. Jumalan sana opettaa ymmärtämään tätä monin paikoin Raamatussa: ”Ei ole hyvä ihmisen olla yksinään. Minä teen hänelle kumppanin, joka so-

²³⁵ vrt. Konstantinopolin IV kirkkok. (v. 870): DS 657.

²³⁶ vrt. Vatikaanin I. konstituutio *Dei Filius*, c.1: DS 3005; Vatikaanin II kirkkok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes* 22.

²³⁷ vrt. Pius XII, ensyklika *Humani generis*: DS 3891.

²³⁸ vrt. 5 Moos. 6:5; 29:3; Jes. 29:13; Hes. 36:26; Matt. 6:21; Luuk. 8:15; Room. 5:5.

²³⁹ vrt. 1 Moos. 2:7, 22.

²⁴⁰ vrt. Jes. 49:14–15; 66:13; Ps. 131:2–3.

²⁴¹ vrt. Hoos. 11:1–4; Jer. 3:4–19.

pii hänen avukseen” (1 Moos. 2:18) Yksikään eläin ei voi olla ihmiselle tällä tavoin yhteensopiva²⁴². Nainen, jonka Jumala ”rakentaa” miehen kylkiluusta ja vie miehen nähtäväksi, saa miehen täynnä ihastusta, kumppanuudesta ja rakkaudesta onnellisena huudahtamaan: ”Tämä se on! Tämä on luu minun luustani ja liha minun lihastani” (1 Moos. 2:23). Mies pitää naista toisena ”minänä”, ihmisyydessään samanlaisena. 1605

372. Mies ja nainen luotiin ”toisiaan varten”. Jumala ei luonut heitä ikään kuin puolinaisiksi, epätäydellisiksi ihmisiksi, vaan heidät luotiin persoonalliseen yhteyteen, jossa kumpikin persoona voi olla toiselle ”apu”, koska he toisaalta persoonina ovat samanlaisia (”luu minun luustani”) ja toisaalta mieheydessään ja naiseudessaan täydentävät toisiaan.²⁴³ Avioliitossa Jumala liittää heidät niin kiinteästi yhteen, että heistä tulee ”yksi liha” (1 Moos. 2:24) ja he voivat saada aikaan uutta ihmiselämää: ”Olkaa hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maa” (1 Moos. 1:28). Välittäessään ihmiselämän lapsilleen mies ja nainen aviopuolisoina ja vanhempina osallistuvat ainutlaatuisella tavalla Luojan työhön.²⁴⁴ 1652, 2366

373. Mies ja nainen ovat saaneet Jumalan suunnitelmassa kutsun ”ottaa maa valtaansa”²⁴⁵ Jumalan asettamina ”tilanhoitajina”. Tämä hallintavalta ei saa missään tapauksessa olla mielivaltaista, luomakuntaa turmelevaa herruutta. Jumalan kuvaksi luotuina, Jumalan, joka rakastaa kaikkia olevaisia (Viis. 11:24), mies ja nainen ovat saaneet kutsun toimia Jumalan kaitselmuksen välikappaleina muiden luotujen hyväksi. Siksi he ovat vastuussa maailmasta, jonka Jumala on uskonut heidän haltuunsa. 307, 2415

IV Ihminen paratiisissa

374. Ensimmäinen ihminen luotiin hyväksi olennoiksi ja ystävyyteen Luoiansa kanssa ja sopusointuun itsensä ja häntä ympäröivän luomakunnan kanssa. Ainoastaan uuden luomisen kirkkaus Kristuksessa tulee ylittämään tämän ystävyyden ja sopusoinnun. 54

375. Kirkko tulkitsee Raamatun kielen vertauskuvallisuuden aidosti Uuden testamentin ja tradition valossa ja opettaa, että esivanhempamme Aadam ja Eeva oli asetettu alkuperäisen ”pyhyiden ja vanhurskauden” tilaan.²⁴⁶ Alkuperäisen pyhyiden armo oli ”osallisuutta Jumalan elämään”.²⁴⁷ 1997

²⁴² vrt. 1 Moos 2:19–20.

²⁴³ vrt. Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Mulieris dignitatem*, 7, AAS 80.

²⁴⁴ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 50.

²⁴⁵ vrt. 1 Moos. 1:28.

²⁴⁶ vrt. Trenton konsiili, *Dekretum de peccato originali*, canon 1: DS 1511.

²⁴⁷ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokongregatio *Lumen gentium*, 2.

376. Tämän armon säteilyssä ihmisen elämä vahvistui kaikin puolin. Niin kauan kuin ihminen pysyi kiinteässä yhteydessä Jumalaan, hänen ei tarvinnut kuolla²⁴⁸ eikä kärsiä.²⁴⁹ Ihmispersoonan sisäinen sopusointu, miehen ja naisen keskinäinen sopusointu.²⁵⁰ ja ensimmäisen ihmisparin ja koko luomakunnan välinen sopusointu muodosti niin sanotun ”alkuvanhurskauden” tilan. 1008, 1502

377. Maailman ”herruus”, jonka Jumala alussa oli antanut ihmiselle, toteutui ensi sijassa ihmisen herruutena omaan itseensä nähden. Ihminen oli koko olemukseltaan ehjä ja järjestynyt, koska hän oli vapaa kolminkertaisesta himosta,²⁵¹ joka olisi tehnyt hänestä aistihalujen orjan, maallisten hyvyyksien himoamisen orjan ja orjuuttanut hänet korottamaan itsensä järjen ohjauksen yläpuolelle. 2514

378. Luottamuksellinen suhde Jumalaan ilmeni siinä, että Jumala asetti ihmisen ”puutarhaan”.²⁵² Ihminen eli siinä viljellen ja varjellen sitä (1 Moos. 2:15). Miehen ja naisen työ ei ollut raatamista,²⁵³ vaan osallistumista Jumalan toimintaan näkyvän luomakunnan täydellistämiseksi. 2415, 2427

379. Koko tämä alkuvanhurskauden sopusointu, jonka Jumala oli suunnitelmassaan valmistanut ihmiselle, menetettiin esivanhempiemme synnin tähden.

LYHYESTI

380. ”Sinä loit ihmisen omaksi kuvaksesi ja uskoit hänen huolenpitoonsa koko maailman. Kaikkia luotuja tuli hänen hallita ja yksin sinua, Luojaansa, palvella.”²⁵⁴

381. Ihminen on etukäteen säädetty heijastamaan uskollisesti ihmiseksi tulleen Jumalan Pojan kuvaa – ”hän on näkymättömän Jumalan kuva” (Kol. 1:15) –, jotta Kristus olisi monien veljien ja sisarten esikoinen.²⁵⁵

382. ”Ruumiineen ja sieluineen ihminen on yksi kokonaisuus.”²⁵⁶ Uskonoppi sanoo, että henkinen, kuolematon sielu on välittömästi Jumalan luoma.

²⁴⁸ vrt. 1 Moos. 2:17; 3:19.

²⁴⁹ vrt. 1 Moos. 3:16.

²⁵⁰ vrt. 1 Moos. 2:25.

²⁵¹ vrt. 1 Joh. 2:16.

²⁵² vrt. 1 Moos. 2:8.

²⁵³ vrt. 1 Moos. 3:17–19.

²⁵⁴ vrt. *Neljäs eukaristinen rukous*, 118: Missale Romanum.

²⁵⁵ vrt. Ef. 1:3–6; Room. 8:29.

²⁵⁶ Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 14.

383. ”Jumala ei luonut ihmistä yksinäiseksi, vaan alusta alkaen hän loi hänet ’mieheksi ja naiseksi’ (1 Moos. 1:27), joiden liitossa toteutuu persoonien välisen liiton ensimmäinen muoto.”²⁵⁷
384. Ilmoitus opettaa meitä tuntemaan miehen ja naisen alkupyhyiden ja alkuvanhurskauden tilan ennen syntiä. Heidän onnellinen olemassalonsa paratiisissa johtui ystävydestä Jumalan kanssa.

7. osa

SYNTIINLANKEEMUS

385. Jumala on äärettömän hyvä, ja hänen kaikki tekonsa ovat hyvät. Yksikään ihminen ei kuitenkaan voi välttyä kärsimyksen kokemukselta, luonnon onnettomuuksien herättämältä ahdistukselta – luonnon onnettomuudet näyttävät liittyvän luomakunnalle ominaiseen rajallisuuteen – eikä ennen kaikkea kukaan voi väistää moraalisesta pahasta ongelmasta. Mistä paha on peräisin? ”Kysyin pahan alkuperää, mutta ratkaisua ei löytynyt”, sanoo pyhä Augustinus.²⁵⁸ Hän löysi ulospääsyn vasta kääntymyksessään elävän Jumalan puoleen. ”Vääryyden [pahan] salaisuus” (vrt. 2 Tess. 2:7) saa nimittäin selityksensä vasta ”uskon salaisuuden” valossa.²⁵⁹ Jumalan rakkauden ilmoitus, joka tapahtui Kristuksessa, näyttää todeksi yhtäaikaan sekä synnin suuruuden että armon ylenpalttisuuden.²⁶⁰ Kun esitämme itsellemme kysymyksen pahan alkuperästä, meidän täytyy suunnata katseemme uskossa häneen, joka yksin on pahan voittaja.²⁶¹ 309, 457, 1848, 539

I Missä synti on tullut suureksi, siellä on armo tullut ylenpalttiseksi

SYNTI ON TODELLISTA

386. Synti on läsnä ihmisen historiassa. Turhaan se yritetään jättää vaille huomiota tai halutaan antaa tälle synkälle todellisuudelle muita nimiä. Ymmärtääksemme, mitä synti on, meidän on ensimmäiseksi huomattava, kuinka *syvä side ihmisellä on Jumalaan*. Jos syntiä ei tarkastella tästä näkökulmasta, synnin pahuuden todellinen olemus Jumalasta poiskääntymisenä ja hänen vastustamisenaan tulee turhennetuksi vaikka synti edelleenkin rasittaa ihmisten elämää ja historiaa. 1847

387. Mitä synti ja erityisesti alkusynti on, sen näemme ainoastaan Jumalan ilmoituksen valossa. Ilmoituksesta opimme tuntemaan Jumalan; ilman hä-

²⁵⁷ Vatikaanin II kirkkokokous, pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 12.

²⁵⁸ pyhä Augustinus, *Tunnustuksia*, 7, 7, 11: PL 32, 739.

²⁵⁹ vrt. 1 Tim. 3:16.

²⁶⁰ vrt. Room. 5:20.

²⁶¹ vrt. Luuk. 11:21–26; Joh. 16:11; 1 Joh. 3:8.

nen tuntemistaan taivumme pitämään syntiä pelkkänä kasvuhäiriönä, henkisenä heikkoutena, virheenä tai vääristyneen yhteiskuntarakenteen seurauksena. Ainoastaan tietäessämme, mihin Jumala on tarkoittanut ihmisen, taivumme, että synti on sen vapauden väärinkäyttöä, jonka Jumala on antanut järjellä varustetuille luoduilleen, jotta nämä voisivat rakastaa häntä ja toisiaan. 1848, 1739

PERISYNTI – OLENNAINEN USKONTOTUUS

388. Ilmoituksen edetessä synninkin todellisuus alkaa näkyä selvemmin. Vaikka vanhan liiton Jumalan kansa tunsikin ensimmäiseen Mooseksen kirjaan sisältyvän syntiinlankeemuskertomuksen valossa jossakin määrin ihmiskunnan onnetonta tilaa, se ei voinut kuitenkaan käsittää kertomuksen varsinaista merkitystä. Sen näyttää vasta Jeesuksen Kristuksen kuolema ja ylösnousemus.²⁶² Meidän täytyy tuntea Kristus armon lähteenä tunteaksemme Aadamin synnin lähteenä. Pyhä Henki, jonka ylösnoussut Kristus lähettää meille ”paljastamaan, että maailma on väärässä ... ja mitä on synti” (Joh. 16:8), tekee sen ilmoittamalla hänet, joka päästää synnistä. 431, 208, 359, 729

389. Oppi perisyynnistä [tai alkusynnistä] on tietyssä mielessä kääntöpuoli sille ilosanomalle, että Jeesus on kaikkien ihmisten Pelastaja, että kaikki tarvitsevat pelastuksen ja että pelastus tarjotaan Kristuksen tähden kaikille. Kirkko, jolla on ”Kristuksen mieli”,²⁶³ tietää hyvin selkeästi, ettei perisyynnin ilmoitukseen voi kajota vahingoittamatta Kristuksen salaisuutta. 422

KERTOMUS SYNTIINLANKEEMUKSESTA

390. Kertomus syntiinlankeemuksesta (1 Moos. 3) käyttää kuvakieltä, mutta kuvaa kuitenkin alkutapahtumaa, joka on tapahtunut *ihmisen historian alussa*.²⁶⁴ Ilmoitus antaa meille sen uskonvarmuuden, että alkusynti, jonka esivanhempamme tekivät vapaaehtoisesti, leimaa ihmiskunnan koko historiaa.²⁶⁵ 289

II Enkelien lankeemus

391. Sen valinnan taustalla, jolla esivanhempamme kieltäytyivät tottelemasta Jumalaa,²⁶⁶ oli viettelevä, Jumalaa vastustava ääni, joka kateudesta

²⁶² vrt. Room. 5:12–21.

²⁶³ vrt. 1 Kor. 2:16.

²⁶⁴ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 13.

²⁶⁵ vrt. Trenton kirkkokok., *Decretum de peccatum originale*, canon 3: DS 1513; Pius XII, ensyklika *Humani generis*: DS 3897; Paavali VI, puhe 11.7.1966.

²⁶⁶ vrt. 1 Moos. 3:1–5.

johti heidät kuolemaan.²⁶⁷ Raamattu ja kirkon traditio näkevät tässä olen-
nossa langenneen enkelin, jota kutsutaan Saatanaksi tai Paholaiseksi.²⁶⁸
Kirkko opettaa, että se alkujaan oli Jumalan luoma hyvä enkeli. ”Jumala oli
tosin alkujaan luonut Paholaisen ja muut demonit luonnostaan hyväksi, mut-
ta niistä tuli omasta syystä pahoja.”²⁶⁹ 2538

392. Raamattu puhuu langenneiden enkelien *synnistä*.²⁷⁰ Näiden luotujen
henkien ”syntiinlankeemuksella” ymmärretään vapaata ratkaisua hylätä Ju-
mala ja hänen valtakuntansa perusteellisesti ja peruuttamattomasti. Kuulem-
me tämän kapinan kaiun kiusaajan sanoissa esivanhemmillemme: ”Teistä tu-
lee Jumalan kaltaisia” (1 Moos. 3:5). Paholainen ”on tehnyt syntiä alusta
asti” (1 Joh. 3:8), hän on ”valheen isä” (Joh. 8:44). 1850, 2482

393. Enkelien synnille ei ole anteeksiantoa. Se ei johdu Jumalan äärettömän
laupeuden loppumisesta, vaan heidän ratkaisunsa *peruuttamattomuudesta*.
”Heissä ei lankeemuksen jälkeen ole katumusta, sen enempää kuin ihmisil-
läkään kuoleman jälkeen.”²⁷¹ 1033–1037, 1022

394. Raamattu osoittaa, kuinka se jota Jeesus kutsuu ”murhaajaksi alusta
asti” (Joh. 8:44), vaikuttaa ihmisten onnettomuudeksi ja on yrittänyt vieti-
lä Jeesuksenkin Isän antamasta lähetystehtävästä.²⁷² ”Juuri sitä varten Juma-
lan Poika tuli maailmaan, että hän tekisi tyhjäksi Paholaisen teot” (1 Joh.
3:8). Kohtalokkain Paholaisen teoista oli se valheellinen viettelys, joka sai
ihmiset olemaan tottelemattomia Jumalalle. 538–540, 550, 2846–2849

395. Saatanan mahti ei ole kuitenkaan rajaton. Se on vain eräs luotu olento,
mahtava tosin, koska se on pelkkää henkeä, mutta kuitenkin vain luotu olen-
to. Se ei voi estää Jumalan valtakunnan rakentumista. Saatana toimii maan
päällä vihasta Jumalaa ja hänen Jeesukselle Kristukselle perustamaansa val-
takuntaa kohtaan. Sen toiminta tuottaa syvää henkistä ja välillisesti fyysistä-
kin vahinkoa jokaiselle ihmiselle ja yhteiskunnalle. Ja kuitenkin sen toimin-
ta tapahtuu jumalallisen kaitselmuksen sallimana, joka johtaa voimakkaasti
ja samalla lempeästi ihmisen ja maailman historiaa. On suuri salaisuus, että
Jumala sallii Paholaisen toiminnan, mutta ”me tiedämme, että kaikki koituu
niiden parhaaksi, jotka rakastavat Jumalaa” (Room. 8:28). 309, 1673, 412,
2850–2854

²⁶⁷ vrt. Viis. 2:24.

²⁶⁸ vrt. Joh. 8:44; Ilm. 12:9.

²⁶⁹ Lateraanin IV kirk.kok. (v. 1215): DS 800.

²⁷⁰ vrt. 2 Piet. 2:4.

²⁷¹ pyhä Johannes Damaskolainen, *De fide orthodoxa*, 2, 4: PG 94, 877.

²⁷² vrt. Matt. 4:1–11.

III Perisynti

VAPAUTTA KOETELLAAN

396. Jumala on luonut ihmisen kuvakseen ja ottanut ystäväkseen. Henkisenä olentona ihminen voi elää ystävyytensä Jumalan kanssa vain suostumalla vapaaehtoisesti hänen alaisuuteensa. Tämä käy ilmi siitä, että ihmistä kielletään syömästä hyvän ja pahan tiedon puusta, ”sillä sinä päivänä, jona siitä syöt, olet kuoleman oma” (1 Moos. 2:17). ”Hyvän ja pahan tiedon puu” (1 Moos. 2:17) tuo mieleen kuvaannollisesti ne ylittämättömät rajat, jotka ihmisen tulee luotuna olentona vapaaehtoisesti tunnustaa ja Jumalaan luottaen kunnioittaa. Ihminen on riippuvainen Luojusta, hänen on toteltava luomistyön lakeja ja moraalisäädöksiä, jotka säätelevät vapauden käyttöä. 1730, 311, 301

IHMISEN ENSIMMÄINEN SYNTI

397. Paholaisen kiusaamana ihminen päästi luottamuksen Luojaansa kuolemaan sydämessään,²⁷³ käytti vapauttaan väärin *eikä totellut* Jumalan käskyä. Siinä oli ihmisen ensimmäinen synti.²⁷⁴ Sen jälkeen jokainen synti on tottelemattomuutta Jumalaa kohtaan ja luottamuksen puutetta hänen hyvyyttään kohtaan. 1707, 2541, 1850, 215

398. Tässä synnissä *ihminen asetti itsensä etusijalle, Jumalan edelle*, ja halveksi siten Jumalaa. Hän teki valinnan itsensä hyväksi Jumalaa vastaan, omaa luotunaoloaan vastaan ja siis omaa hyvänsä vastaan. Ihminen oli tarkoitettu pyhyiden tilaan, jossa hänen päämääräkseen oli asetettu tulla Jumalan ”jumalallistamaksi” kirkkaudessa. Paholaisen kiusaamana hän tahtoi olla ”niin kuin Jumala”,²⁷⁵ mutta ”ilman Jumalaa ja vastoin Jumalaa”.²⁷⁶ 2084, 2113

399. Raamattu näyttää, millaiset kohtalokkaat seuraukset ensimmäisellä tottelemattomuudella oli. Adam ja Eeva menettävät heti alkuperäisen pyhyiden armon.²⁷⁷ He alkavat pelätä Jumalaa²⁷⁸ ja tekevät hänestä Jumalan irvikuvan, joka pitää mustasukkaisesti kiinni omista oikeuksistaan.²⁷⁹

400. Alkuperäiselle vanhurskaudelle perustunut sopusointu tuhoutui; sielun henkisten kykyjen herruus ruumiin yli murtui;²⁸⁰ miehen ja naisen ykseys al-

²⁷³ vrt. 1 Moos. 3:1–11.

²⁷⁴ vrt. Room. 5:19.

²⁷⁵ vrt. 1 Moos. 3:5.

²⁷⁶ pyhä Maksimos Tunnustaja, *Ambiguorum liber*: PG 91, 1156.

²⁷⁷ vrt. Room. 3:23.

²⁷⁸ vrt. 1 Moos. 3:9–10.

²⁷⁹ vrt. 1 Moos. 3:5.

²⁸⁰ vrt. 1 Moos. 3:7.

koi kärsiä jännitteistä;²⁸¹ heidän suhteitaan leimaavat halut ja vallanhimo.²⁸² Myös sopusointu luonnon kanssa on rikkoutunut: näkyvä luomakunta muuttuu ihmiselle vieraaksi ja vihamieliseksi.²⁸³ Ihmisen tähden ”kaiken luodun on täytynyt taipua katoavaisuuden alaisuuteen”.²⁸⁴ Ja lopuksi toteutuu sekin, minkä Jumala sanoi jo etukäteen lankeemuksen seuraukseksi:²⁸⁵ ”Maan tomua sinä olet, maan tomuun sinä palaat.”²⁸⁶ *Kuolema astuu ihmiskunnan historiaan.*²⁸⁷ 1607, 2514, 602, 1008

401. Ensimmäisestä synnistä lähtien maailma peittyy suoranaiseen synnin tulvaan: Kain murhaa veljensä Abelin,²⁸⁸ synti turmelee yleisesti kaikki ihmiset.²⁸⁹ Israelin historiassa näkyy usein syntiä – ennen kaikkea uskottomuutena liiton Jumalaa kohtaan ja Mooseksen lain rikkomisena. Vieläpä Kristuksen lunastustyön jälkeen synti ilmenee myös kristityissä monin eri tavoin.²⁹⁰ Raamattu ja kirkon traditio muistuttavat yhä uudelleen siitä, että synti on olemassa ja että se on *levittäytynyt yleisesti ihmisten historiaan.* 1865, 2259, 1739

”Se, minkä tiedämme Jumalan ilmoituksesta, on sopusoinnussa myös kokemuksen kanssa. Kun ihminen tarkastelee sydäntään, hän huomaa olevansa myös taipuvainen pahaan ja vajonneensa kaikenlaiseen pahuuteen, joka ei voi olla lähtöisin hänen hyvästä Luojastaan. Usein hän kieltäytyy tunnustamasta Jumalaa alkuperäkseen ja menettää siten oikean suunnan kohti lopullista päämääräänsä sekä rikkoo samalla koko järjestyksensä omaa itseään, muita ihmisiä ja koko luomakuntaa kohtaan.”²⁹¹

AADAMIN SYNNIN SEURAUKSET IHMISKUNNALLE

402. Aadamin synti kietoo kaikki ihmiset. Pyhä Paavali sanoo: ”... yhden ihmisen tottelemattomuus teki kaikista syntisiä” (Room. 5:19). ”Yhden ainoan ihmisen teko toi maailmaan synnin ja synnin mukana kuoleman. Näin on kuolema saavuttanut kaikki ihmiset, koska kaikki ovat tehneet syntiä” (Room. 5:12). Apostoli asettaa synnin ja kuoleman universaalisuutta vastaan Kristuksen pelastuksen universaalisuuden: ”Niin kuin siis yhden ainoan rikkomus tuotti kaikille ihmisille kadotustuomion, niin riittää yhden ainoan vanhurskas teko [Kristuksen] antamaan kaikille ihmisille vanhurskauden ja elämän” (Room. 5:18). 430, 605

²⁸¹ vrt. 1 Moos. 3:11–13.

²⁸² vrt. 1 Moos. 3:16.

²⁸³ vrt. 1 Moos. 3:17,19.

²⁸⁴ vrt. Room. 8:20.

²⁸⁵ vrt. 1 Moos. 2:17.

²⁸⁶ vrt. 1 Moos. 3:19.

²⁸⁷ vrt. Room. 5:12.

²⁸⁸ vrt. 1 Moos. 4:3–15.

²⁸⁹ vrt. Gen. 6:5,12; Room. 1:18–32.

²⁹⁰ vrt. 1 Kor. 1–6; Ilm. 2–3.

²⁹¹ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 13.

403. Paavaliin liittyen kirkko on aina opettanut, että se mittaamaton kurjuus, joka painaa ihmistä, ja hänen kääntymisensä kohti paha ja kuolemaa eivät ole ymmärrettävissä ilman kosketuskohtaa Aadamin syntiin ja siihen tosiasiaan, että hän on välittänyt meille synnin, joka on meissä jo syntyessämme ja joka merkitsee ”sielun kuolemaa”.²⁹² Tämän uskon tähden kirkko antaa kasteen syntien anteeksiantamiseksi jo pienille lapsille, jotka eivät ole tehneet minkäänlaista henkilökohtaista syntiä.²⁹³ 2606, 1250

404. Millä tavalla Aadamin synnistä on voinut tulla hänen kaikkien jälkeläistensä synti? Koko ihmiskunta on Aadamissa ”kuin yhden ihmisen yksi ruumis”.²⁹⁴ ”Ihmiskunnan ykseyden tähden” Aadamin synti kietoo kaikki ihmiset, niin kuin kaikkia vedetään Kristuksen vanhurskauden piiriin. Perisyntien välittyminen eteenpäin on kuitenkin salaisuus, jota emme pysty täysin käsittämään. Ilmoituksesta tiedämme, että Adam ei saanut alkuperäistä pyhyttä ja vanhurskautta vain itseään varten, vaan koko ihmisluontoa varten. Kun Adam ja Eeva antavat kiusaajalle periksi, he tekevät *henkilökohtaisen synnin*, mutta heidän syntinsä koskee *ihmisluontoa*, jonka he välittävät eteenpäin *langenneessa tilassa*.²⁹⁵ Se on syntiä, joka välittyy sukunjakamisessa koko ihmiskuntaan: he välittävät eteenpäin ihmisluontoa, jolta puuttuu alkuperäinen pyhyys ja vanhurskaus. Sen tähden perisynti on ”syntiä” sovelletussa merkityksessä. Se on syntiä, jonka ”saamme mukaamme”, mutta jota emme ole tehneet; se on olotila, ei teko. 360, 50

405. Vaikka perisynti onkin ”jokaisen omaa syntiä”,²⁹⁶ se ei kuitenkaan merkitse yhdessäkään Aadamin jälkeläisessä henkilökohtaista syyllisyyttä. Ihmiseltä puuttuu kyllä alkuperäinen pyhyys ja vanhurskaus, mutta ihmisluonto ei ole läpeensä turmeltunut, vaikka sen luonnolliset voimat ovatkin vahingoittuneet. Ihmisluonto kärsii ymmärryksen heikkoudesta, se on kärsimyksen ja kuoleman herruuden alainen ja on taipuvainen syntiin. Tätä taipumusta pahaan kutsutaan nimellä ”concupiscentia”. Kaste, joka välittää Kristuksen armon elämää, pyyhkii perisyntin pois ja antaa ihmisen elämälle jälleen suunnan Jumalaa kohti, mutta synnin seuraukset ihmisluonnolle, joka on heikentynyt ja pahaan taipuvainen, jäävät ihmiseen ja velvoittavat hänet hengelliseen taisteluun. 2515, 1264

406. Kirkon oppia alkusynnin välittymisestä selvitettiin ennen kaikkea 400-luvulla, jolloin siihen antoi erityisen aiheen pyhän Augustinuksen antipelagiolainen ajattelu, ja 1500-luvulla reformaatiota vastustettaessa. Pelagius edusti sitä käsitystä, että ihminen voi pelkästään vapaan tahtonsa luonnollisin voimin, tarvitsematta Jumalan armon apua, viettää moraalisesti hyvää elämää, ja hän rajoitti siis Aadamin synnin vaikutuksen huonoon esimerkkiin. Ensimmäiset reformaattorit sitä vastoin opettivat, että perisynti on turmellut ihmisen perin pohjin ja riistänyt häneltä vapauden. Jokainen ihminen oli perinyt synnin eli taipumuksen

²⁹² vrt. Trenton kirkkok., *Decretum de peccato originali*, canon 2: DS 1512.

²⁹³ vrt. sama, 4: DS 1514.

²⁹⁴ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Questiones disputatae de malo*, 4, 1, c.

²⁹⁵ vrt. Trenton kirkkok., *Decretum de peccato originali*, canones 1–2: DS 1511–1512.

²⁹⁶ sama, canon 3: DS 1513.

pahaan, konkupiskentian, jota hän ei pysty voittamaan. Kirkko on antanut ratkaisunsa perisyntiä koskevan ilmoituksen sisällöstä varsinkin Orangen II konsiilissa vuonna 529²⁹⁷ ja Trenton kirkolliskokouksessa 1546²⁹⁸

ANKARAA KAMPPAILUA ...

407. Oppi perisyynnistä – yhteydessä Kristuksen lunastusta koskevaanoppiin – antaa selkeän kuvan ihmisen tilanteesta ja toiminnasta maailmassa. Paholainen on saanut esivanhempiemme synnissä tietyn herruuden ihmiseen nähden, vaikka ihminen pysyykin vapaana. Perisynti johti ihmisen ”hänen orjuuteensa, jolla oli kuoleman valta hallussaan, eli Paholaisen”.²⁹⁹ Jos ihmisen haavoittunut, pahaan taipuvainen luonto jätetään huomiotta, joudutaan kasvatustyössä, politiikassa, yhteiskunnallisessa toiminnassa³⁰⁰ ja moraalissa pahoihin erehdyksiin. 2015, 2852, 1888

408. Perisyynnin ja ihmisten kaikkien henkilökohtaisten syntien seuraukset saattavat maailman syntisyyden tilaan, jota voidaan evankelista Johanneksen kanssa kutsua ”maailman synniksi” (Joh. 1:29). Tällä ilmaisulla tarkoitetaan sitä kielteistä vaikutusta, mikä ihmisten synneistä syntyneillä yhteiskunnallisilla olosuhteilla ja rakenteilla on ihmisiin.³⁰¹ 1865

409. Tämä dramaattinen tilanne, jossa ”koko maailma on Pahan vallassa”(1 Joh. 5:19),³⁰² tekee ihmisen elämästä kamppailun: 2516

”Koko ihmiskunnan historia on täynnä ankaraa kamppailua pimeyden valtoja vastaan, taistelua, joka on alkanut maailman alussa ja joka Herran sanojen mukaan on jatkuva aina viimeiseen päivään asti. Tähän taistelurintamaan asetettuna ihmisen täytyy jatkuvasti kamppailla pitääkseen kiinni hyvästä, eikä hän ilman suuria ponnistuksia ja Jumalan armon apua kykene säilyttämään omaa sisäistä yhtenäisyyttään.”³⁰³

IV ”Sinä et jättänyt häntä kuoleman valtaan”

410. Jumala ei ole hylännyt ihmistä tämän langettua syntiin. Päin vastoin Jumala kutsuu häntä³⁰⁴ ja julistaa hänelle salatulla tavalla voittoa pahasta ja nousua lankeemuksesta.³⁰⁵ Tätä 1. Mooseksen kirjan kohtaa kutsutaan ”protoevankeliumiksi” (alkuevankeliumiksi), koska siinä julistetaan ensimmäisen kerran pelastavaa Messiasta, samoin kuin käärmeen ja naisen välistä taistelua ja naisen jälkeläisen lopullista voittoa. 55, 705, 1609, 2568

²⁹⁷ Orangen II konsiili, canones 1–2: DS 371–372.

²⁹⁸ Trenton kirk.kok., *Decretum de peccato originali*: DS 1510–1516.

²⁹⁹ Trenton kirk.kok., *Decretum de peccato originali*, canon 1: DS 1511; vrt. Hepr.2:14.

³⁰⁰ vrt. Johannes Paavali II, ensyklika *Centesimus annus*, 25.

³⁰¹ vrt. Johannes Paavali II, apostolinen kehotus *Reconciliatio et paenitentia*, 16.

³⁰² vrt. 1 Piet. 5:8.

³⁰³ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 37.

³⁰⁴ vrt. 1 Moos. 3:9.

³⁰⁵ vrt. 1 Moos. 3:15.

411. Kristillinen traditio näkee tässä kohdassa julistettavan ”uutta Aadamia”,³⁰⁶ joka ”kuuliaisuudellaan ristinkuolemaan asti” (Fil. 2:8) tekee enemmän kuin vain hyvittää Aadamin tottelemattomuuden.³⁰⁷ Lukuisat kirkkoisät ja kirkon opettajat näkevät ”protoevankeliumissa” mainitussa naisessa Kristuksen äidin, Marian, ”uutena Eevana”. Hän on tullut ensimmäisenä ja ai-
nutlaatuisella tavalla osalliseksi voitosta, jonka Kristus sai synnistä: hänet varjeltiin puhtaana kaikista perisyntien tahroista,³⁰⁸ ja Jumalan erityisestä armosta hän ei tehnyt koko maallisen elämänsä aikana yhtään syntiä.³⁰⁹ 359, 615, 491

412. *Mutta minkä tähden Jumala ei estänyt ensimmäisiä ihmisiä tekemästä syntiä?* Pyhä Leo Suuri vastaa: ”Se mikä tuli osaksemme Herran sanoin lausumattomasta armosta, on arvokkaampaa kuin se minkä Perkeleen kateudesta kadotimme.”³¹⁰ Ja pyhä Tuomas Akvinolainen opettaa: ”Myös syntiinlankeemuksen jälkeen luonnon oli mahdollista nousta korkeammalle. Jumala sallii pahan vain vetääkseen siitä esiin suuremman hyvän. Sanoohan pyhä Paavali: ’Mutta missä synti on tullut suureksi, siellä on armo tullut ylenpalttiseksi’ (Room. 5:20). Sen tähden pääsiäiskynttilää vihittäessä lauletaan: ’Oi onnellinen syyllisyys, joka ansaitsit näin suuren Lunastajan!’”³¹¹ 310, 395, 272, 1994

LYHYESTI

413. ”Sillä ei Jumala ole tehnyt kuolemaa, eikä hän iloitse elävien perikadosta ... Mutta perkeleen kateudesta tuli kuolema maailmaan” (Viis. 1:13; 2:24).
414. Saatana eli Paholainen ja muut demonit olivat kerran enkeleitä, mutta ne lankesivat kieltäytyessään vapaasta tahdostaan palvelemasta Jumalaa ja hänen suunnitelmaansa. Heidän ratkaisunsa Jumalaa vastaan on lopullinen. He yrittävät vetää ihmisen mukaan kapinaansa Jumalaa vastaan.
415. ”Jumala oli asettanut ihmisen vanhurskauteen, mutta siitä huolimatta tämä paholaisen kehotuksesta jo historian alusta lähtien käytti väärin vapauttaan, nousi kapinaan Jumalaa vastaan ja halusi saavuttaa päämääränsä muualta kuin Jumalasta.”³¹²

³⁰⁶ vrt. 1 Kor. 15:21–22,45.

³⁰⁷ vrt. Room. 5:19–20.

³⁰⁸ vrt. Pius IX, bulla *Ineffabilis Deus*: DS 2803.

³⁰⁹ vrt. Trenton kirkkokok., *Decretum de iustificatione*: DS 1573

³¹⁰ pyhä Leo Suuri, *Sermo* 73, 4: PL 54, 151.

³¹¹ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* III, 1, 3 ad 3.

³¹² Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 2.

416. Synnillään Aadam on ensimmäinen ihminen, joka on kadottanut alkuperäisen pyhyytensä ja vanhurskautensa, jotka hän oli saanut Jumalalta ei ainoastaan itseään, vaan kaikkia ihmisiä varten.
417. Aadam ja Eeva ovat välittäneet jälkeläisilleen ensimmäisen syntinsä haavoittaman ihmisluonnon, jolta puuttuu alkuperäinen pyhyys ja vanhurskaus. Tätä puutetta kutsutaan ”perisyntiksi”.
418. Perisyntin vaikutuksesta ihmisluonto on voimiltaan heikentynyt ja joutunut tietämättömyyden, kärsimyksen ja kuoleman herruuden alaiseksi ja syntiin taipuvaksi. (Tätä taipumusta kutsutaan ”concupiscentiaksi”.)
419. ”Trenton kirkolliskokousta seuraten pidämme kiinni siitä, että peritty synti siirtyy ihmisluonnon mukana suvunjatkamisessa eikä ole pelkkää jäljittelyä, ja että se asuu jokaisessa ihmisessä hänen omanaan.”³¹³
420. Kristuksen voitto synnistä on antanut meille parempia hyvyksiä kuin ne, mitkä synti oli meiltä ottanut pois. ”Missä synti on tullut suureksi, siellä on armo tullut ylenpalttiseksi” (Room. 5:20).
421. ”Kristittyjen uskon mukaan tämä maailma on Luojan rakkauden perustama ja ylläpitämä; se tosin on joutunut synnin orjuuteen, mutta saanut vapauden ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen kautta, joka on murtanut paholaisen vallan”³¹⁴.

³¹³ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 16, AAS 60.

³¹⁴ Vatikaanin II kirk.kok. pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 2.